

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน
ชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี
FACTORS AFFECTING THE ACCOUNTING OF PEOPLE
BAAN BANG PHO NUEA PATHUM THANI

จ่าตรีหญิง กิติยพัฒน์ ล้อมฉิมพลี
PETTY OFFICER 3RD CLASS KITIYAPAT LOMCHIMPLEE

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาการบัญชี (บัณฑิตศึกษา) คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน
ชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี
FACTORS AFFECTING THE ACCOUNTING OF PEOPLE
BAAN BANG PHO NUEA PATHUM THANI

จ่าตรีหญิง กิติยพัฒน์ ล้อมฉิมพลี
PETTY OFFICER 3RD CLASS KITIYAPAT LOMCHIMPLEE

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาการบัญชี (บัณฑิตศึกษา) คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

2557

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อ การค้นคว้าอิสระ บัณฑิตที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน
ชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี

ชื่อ สกุล จำตรีหญิง กิติญพัฒน์ ล้อมฉิมพลี

ชื่อปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชา และคณะ การบัญชี คณะบริหารธุรกิจ

ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาบัณฑิตที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี 2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและศึกษาจากประชากรทั้งหมดโดยทำการวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของบัณฑิตที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงโดยมีอายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รายรับของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วงต่ำกว่า 5,000 บาท – 15,000 บาท ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สินกับสถาบันการเงินใด ประชาชนส่วนใหญ่เคยทำบัญชีครัวเรือนมาก่อน

บัณฑิตที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ การมีความจำเป็นต้องทำบัญชีครัวเรือน การทำให้มีเงินออมมากขึ้น การทำให้ทราบรายละเอียดรายได้ - รายจ่ายของครอบครัวในแต่ละเดือน การทำให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและไม่ฟุ่มเฟือย การทำให้สามารถปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีผลต่อประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ในการทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ การทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและทำให้เสียเวลา ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ไม่สามารถจดจำรายการใช้จ่ายในวันที่ผ่านมาที่บ้านทำบัญชีครัวเรือน ไม่ชอบและไม่สนใจในประโยชน์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือน

Independent Study title	Factors affecting The Accounting of people Baan Bang Pho Nuea Pathum thani
Author	Petty Officer 3 rd Class Kitiyapat Lomchimplee
Degree	Master of Business Administration
Major program	Accounting
Academic Year	2557

ABSTRACT

The purpose of this research was to: 1) study the factors that affect the household accounts of people Baan Bang Pho Nuea Pathum thani 2) study the problems and barriers of the household accounts of people Baan Bang Pho Nuea Pathum thani. A questionnaire was used to collect the information through population in of people Baan Bang Pho Nuea Pathum thani. From studying the personal factors, it was found that the majority of the population was female, ages 41-50 years old, 4 family members, graduated elementary school, average monthly household income in the range of 5,000-15,000 THB, mostly without any financial institutions and most people did household accounts before.

Factors affecting household accounts of people Baan Bang Pho Nuea Pathum thani include the necessary to do household accounts, to make more savings, to know revenue – expenses of families each month, to spend carefully and no extravagant and to behave according to the principle of sufficiency economy.

Troubles and barriers of making household accounts of Baan Bang Pho Nuea Pathum thani included lack of resource, inexperienced, lack of help advice from the authorities, it's complicated and waste of time, do not want to disclose the facts in household accounts and dislike and ignore the benefits of household accounts.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชน บ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยบุคคลหลายท่านที่ได้ ให้ความกรุณาช่วยเหลือ สนับสนุน ให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ คำปรึกษา ความเห็นและกำลังใจ

ขอขอบพระคุณ ดร.ธนัทส ทัทมงคล ผู้ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และเสียสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งของท่านให้คำแนะนำ ชี้แนะข้อบกพร่องและตรวจสอบการค้นคว้าอิสระอย่างเต็มที่ทำให้การค้นคว้าอิสระสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูปลูกฝัง ส่งเสริมให้การสนับสนุนในการศึกษา ตลอดจนครอบครัวที่เป็นกำลังใจที่ดี รวมทั้งทุกท่านที่ให้การสนับสนุน แต่ไม่สามารถกล่าวนามได้ทั้งหมด

ผู้ศึกษาหวังว่า การศึกษาแบบค้นคว้าอิสระฉบับนี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาในโอกาสต่อไป และหากมีข้อบกพร่องเกิดขึ้น ผู้ศึกษาขออภัยไว้แต่ผู้เดียว สำหรับส่วนที่เป็นส่วนดีทั้งหมด ผู้ศึกษาขอมอบด้วยความจริงใจแก่ทุกท่าน

จำตรีหญิง กิติญพัฒน์ ล้อมฉิมพลี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ช
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 กรอบแนวความคิดการวิจัย	4
1.6 สมมติฐานการวิจัย	4
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	7
2.2 พระราชดำรัสที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	15
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับบัญชีและบัญชีครัวเรือน	23
2.4 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	39
2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
3. วิธีการดำเนินการวิจัย	49
3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	49
3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	49
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	50
3.4 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. วิธีการดำเนินการวิจัย (ต่อ)	
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	51
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล	53
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	53
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	71
5.1 สรุปผลการวิจัย	71
5.2 การอภิปรายผล	73
5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้	75
5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	76
เอกสารอ้างอิง	77
ภาคผนวก	
ภาคผนวก	80
แบบสอบถาม	81
ประวัติผู้วิจัย	87

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรจำแนกตามเพศ	55
4.2	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่จำแนกตามอายุ	55
4.3	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่จำแนกตาม จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	56
4.4	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่จำแนกตาม ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	56
4.5	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่จำแนกตาม รายรับของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน	57
4.6	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่จำแนกตาม การมีหนี้สินกับสถาบันการเงิน	58
4.7	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่จำแนกตาม แหล่งข่าวสารที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อทำบุญซีครัวเรือน	59
4.8	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่เคยและไม่เคย มีประสบการณ์ในการทำบุญซีครัวเรือนมาก่อน	60
4.9	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่ใช้ช่วงเวลาใด ในการทำบุญซีครัวเรือน	60
4.10	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่ได้ใช้สถานที่ใด ในการทำบุญซีครัวเรือน	61
4.11	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่ได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานในการจัดทำบุญซีครัวเรือน	61
4.12	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่ทำบุญซีครัวเรือนสม่ำเสมอเพียงใด	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า	
4.13	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่ได้และไม่ได้รับแจก สมุดบัญชีครัวเรือนจากภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ	63
4.14	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่เคยและไม่เคยได้รับ คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากภาครัฐ	63
4.15	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่เคยได้รับการสอน การจัดทำบัญชีครัวเรือนจากหน่วยงาน	64
4.16	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่เข้าใจและสามารถนำความรู้ ที่ได้หลังจากการผ่านการอบรมนำไปปฏิบัติได้และเข้าใจแต่นำไปปฏิบัติไม่ได้	64
4.17	แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่เป็นบุคคลที่จัดบันทึก บัญชีครัวเรือน	65
4.18	แสดงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชน บ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี	67

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1.1	กรอบแนวคิด	4
2.1	ตัวอย่างแบบฟอร์มบัญชีครัวเรือน (บัญชีรายรับ – รายจ่าย)	33
2.2	ตัวอย่างการบันทึกบัญชีครัวเรือน (บัญชีรายรับ – รายจ่าย)	36
2.3	ตารางการบันทึกบัญชีครัวเรือน (อย่างง่าย)	37

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศ ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะข้อผูกพันที่จะเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศ ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไป เพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากสภาวะสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยกระแสวัตถุนิยมและความฟุ้งเฟ้อฟุ้งเฟ้อจนทำให้คนไทยหลงเดินทางผิดไปตามกระแสนิยมจนกลายเป็นปัญหาโดยเฉพาะปัญหาหนี้สินที่ไม่มีวันจบสิ้น อย่างไรก็ตาม คนไทยยังมีทางออกซึ่งการจะดำรงชีวิตให้อยู่รอดภายใต้สังคมในปัจจุบันแนวทางหนึ่งที่ประชาชนไทยควรยึดถือคือการพึ่งตนเองรู้จักความพอประมาณและไม่ประมาทตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมองเห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเองรู้จักความพอมีพอกินพอมีพอใช้คำนึงถึงหลักเหตุผลและการประมาณตนเองพร้อมกับทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาทโดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต

การทำบัญชีคือการจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเงินไข ปัจจัยในการดำรงชีวิตของตนเองและภายในครอบครัว ชุมชน รวมถึงประเทศ ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกจะเป็นตัวบ่งชี้อดีต ปัจจุบันและอนาคตของชีวิต ของตัวเอง สามารถนำข้อมูลอดีตมาบอกปัจจุบันและอนาคตได้ ข้อมูลที่ได้ที่บันทึกไว้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิตและกิจกรรมต่างๆ ในชีวิต ในครอบครัว ในประเทศ

บัญชีครัวเรือนมิได้หมายถึงการทำบัญชีหรือบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันเท่านั้น แต่อาจหมายถึงการบันทึกข้อมูลด้านอื่นๆ ในชีวิตในครอบครัวของเราได้ด้วย เช่นบัญชีทรัพย์สิน

พันธุพีช พันธุไม้ในบ้านและในชุมชนเรา บัญชีความรู้ความคิดของเรา บัญชีผู้ทรงคุณวุฒิผู้รู้ในชุมชนเรา บัญชีเด็กและเยาวชนของเรา บัญชีภูมิปัญญาด้านต่างๆ ของเรา เป็นต้น หมายความว่าสิ่งหรือเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตของเราเราจดบันทึกได้ทุกอย่างหากประชาชนทุกคนจดบันทึกจะมีประโยชน์ต่อตนเองครอบครัวชุมชนและประเทศจะเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นที่มาของปัญญา ปัญญาเป็นที่มาของความเจริญทั้งกายสังขมใจและจิตวิญญาณของมนุษย์ จะเห็นว่าการทำบัญชีหรือการจดบันทึกนี้สำคัญและยิ่งใหญ่มาก การบันทึกคือการเขียนเมื่อมีการเขียนย่อมมีการคิด เมื่อมีการคิดย่อมก่อปัญญาแก้ไขปัญหาได้ โดยใช้เหตุผลวิเคราะห์พิจารณาได้ถูกต้อง นั่นคือทางเจริญของมนุษย์

การทำบัญชีครัวเรือนในด้านเศรษฐกิจหรือการบันทึกรายรับรายจ่ายที่ทางราชการพยายามส่งเสริมให้ประชาชนได้ทำกันเป็นเรื่องการบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวัน ประจำเดือน ว่ามีรายรับจากแหล่งใดบ้าง จำนวนเท่าใด มีรายจ่ายอะไรบ้าง จำนวนเท่าใดในแต่ละวัน สัปดาห์ เดือนและปี เพื่อจะได้เห็นภาพรวมว่าตนเองและครอบครัวที่รายรับเท่าใด รายจ่ายเท่าใด คงเหลือเท่าใดหรือเงินไม่พอใช้เท่าใด คือรายจ่ายมากกว่ารายรับและสำรวจว่ารายการใดจ่ายน้อยจ่ายมาก จำเป็นน้อยจำเป็นมาก จำเป็นน้อยอาจลดลงจ่ายเฉพาะที่จำเป็นมาก เช่น ซื้อกับข้าว ซื้อยา ซื้อเสื้อผ้า ซ่อมแซมบ้าน การศึกษา เป็นต้น ส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นให้ลดละเลิก เช่น ซื้อบุหรี่ ซื้อเหล้า เล่นการพนัน เป็นต้น เมื่อนำรายรับรายจ่ายมาบวกกันแล้วขาดดุลเกินดุลไปเท่าใด เมื่อเห็นตัวเลขจะทำให้เราคิดได้ว่าสิ่งที่ไม่จำเป็นนั้นมีมากหรือน้อยสามารถลดได้หรือไม่เลิกได้ไหม ถ้าไม่ลดไม่เลิกจะเกิดอะไรกับตัวเองครอบครัว ชุมชนและประเทศ หากเราวางแผนการรับการจ่ายเงินของตนเองได้เท่ากับว่า รู้จักความเป็นคนได้พัฒนาตนเองให้เป็นคนมีเหตุผลเป็นคนรู้จักพอประมาณ เป็นคนรักตนเองรักครอบครัว รักชุมชนและรักประเทศชาติมากขึ้น จึงเห็นได้ว่าการทำบัญชีครัวเรือนในเรื่องรายรับรายจ่ายก็คือวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง เพราะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือปรัชญาชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมพอดี สอดคล้องถูกต้องตามกฎหมายธรรมชาติที่มีทั้งความเป็นเอกภาพและดุลยภาพอยู่เสมอ

เหตุผลที่ผู้วิจัยมีความสนใจต้องทำการวิจัยในเรื่องนี้เพราะว่าจากการที่ผู้วิจัยเป็นบุคคลในพื้นที่ซึ่งสังเกตการณ์และซักถามจากประชาชนในชุมชนโดยตรง พบว่า ประชาชนในชุมชนทั้งหมดมีการประกอบอาชีพทางการเกษตรและรับจ้างทั่วไป มีแม่น้ำและแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ จึงสามารถประกอบอาชีพการเกษตรกันได้ทั้งปี จากการประกอบอาชีพที่ทำงานกันอย่างขยันขันแข็งของประชาชนนี้ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะส่งผลทำให้ฐานะในครอบครัวของประชาชนนี้ดีขึ้น แต่ประชาชนในชุมชนส่วนมากกลับมีความเป็นอยู่บ้างก็มีฐานะทางครอบครัวที่ดี บ้างก็พอกิน

ไปวันๆ บ้างก็ฐานะกลับจนลง บ้างก็กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) และ บ้างก็กู้เงินจากนอกระบบมาลงทุนในการประกอบอาชีพแต่พอนำผลผลิตที่ได้ไปจำหน่ายได้เงิน มาไม่พอที่จะชำระหนี้เงินกู้ที่กู้ยืมมาลงทุนได้ จนต้องมีภาระหนี้สินผ่นส่งจนถึงทุกวันนี้ การ จัดทำบัญชีครัวเรือนจะทำให้ผู้ทำทราบถึงรายรับ รายจ่ายที่ถูกต้อง ช่วยในการวางแผนทาง การการเงินได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัยนี้ขึ้นมาเพื่อต้องการทราบว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อการทำบัญชี ครัวเรือนและการจัดทำบัญชีในครัวเรือนมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง เพื่อนำผลที่ได้จาก การศึกษาไปวางแผนและพัฒนาชุมชนในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลอง บางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี

1.2.2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปาก คลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลอง บางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี

1.3.2 ทราบปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลอง บางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี

1.3.3 หน่วยงานภาครัฐสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวางแผนและพัฒนาชุมชน ต่อไป

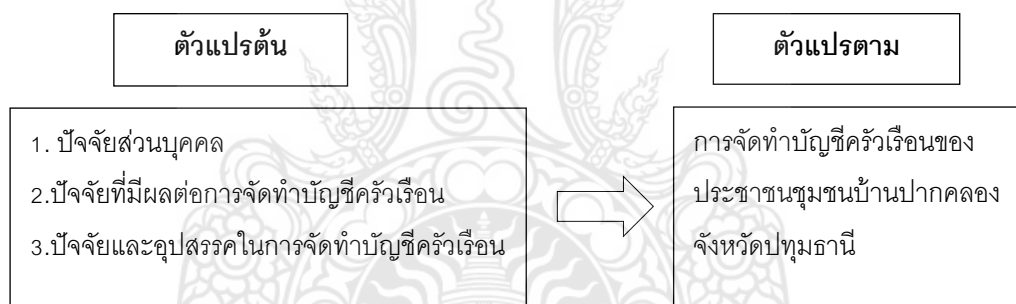
1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี

1.4.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี

1.5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพ 1.1 กรอบแนวคิด

1.6 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ไม่มีความแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 ความแตกต่างของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ไม่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพศ หมายถึง ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง
อายุ หมายถึง อายุเต็มของชาวบ้านชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัด
ปทุมธานี

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จการศึกษา

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน หมายถึง จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเป็นประจำ

รายรับ หมายถึง รายได้หลักและรายได้เสริมเฉลี่ยในแต่ละเดือนของผู้ตอบ
แบบสอบถามก่อนหักค่าใช้จ่าย

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับ
ตัวเอง (Self Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่สร้างหนี้สินให้ตนเองและผู้อื่น ซึ่งต้องสร้าง
พื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อนมีความพอกินพอใช้สามารถพึ่งพาตนเองได้ย่อม
สามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศได้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของ
ตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อมรวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปและต้อง
ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลตามหลัก
วิชาการ หลักกฎหมายหลักศีลธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมที่ดำรงคิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่าง
ถี่ถ้วนโดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

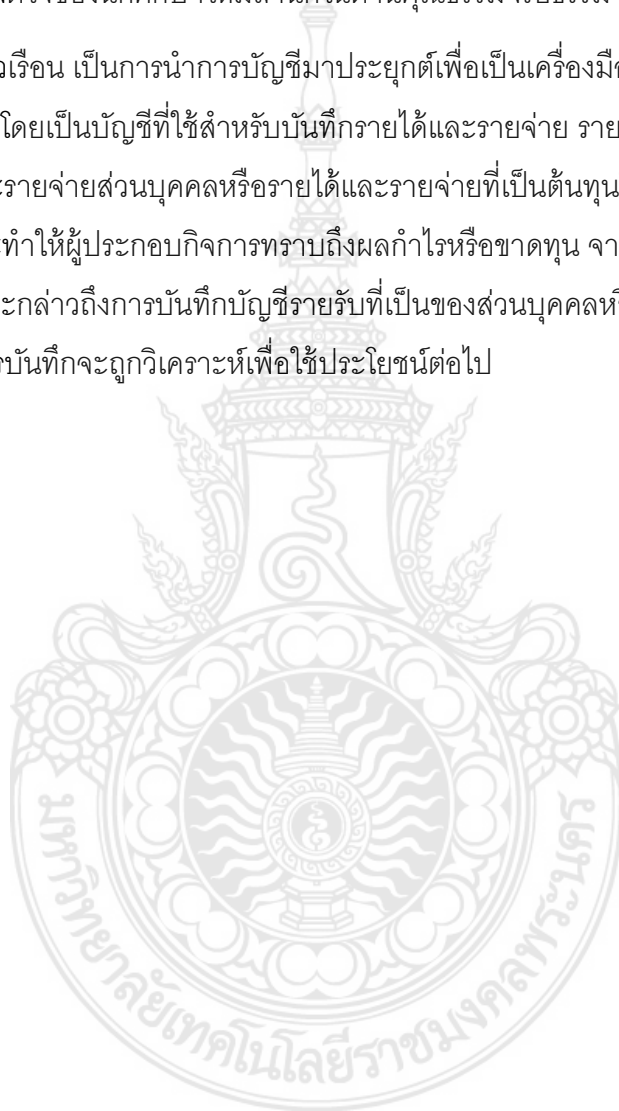
ความมีภูมิคุ้มกันให้ตัวเอง หมายถึง ความเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการ
เปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีเพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือ
ได้อย่างทันที่

เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน
ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นไปพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและ
ความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง ความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความ
อดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ศักยภาพและความสามารถขั้นพื้นฐานที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทุกๆ ด้าน กิจกรรมการดำเนินชีวิตได้แก่ ความเป็นอยู่ การศึกษาเรียนรู้ กิจกรรมด้านศาสนาและสังคม ซึ่งเป็นไปตามทางสายกลางมีความพอเพียงเหมาะสมมีเหตุผลและยังช่วยเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของนักศึกษาให้มีสำนึกในด้านคุณธรรมจริยธรรม

บัญชีครัวเรือน เป็นการนำการบัญชีมาประยุกต์เพื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย รายได้และรายจ่ายที่บันทึกอาจเป็นรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคลหรือรายได้และรายจ่ายที่เป็นต้นทุนในการผลิตของธุรกิจ ขนาดย่อมเพื่อที่จะทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงผลกำไรหรือขาดทุน จากการประกอบธุรกิจนั้น โดยในบทความนี้จะกล่าวถึงการบันทึกบัญชีรายรับที่เป็นของส่วนบุคคลหรือครอบครัวโดยข้อมูลรายรับที่ได้จากการบันทึกจะถูกรวบรวมเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบกรณีศึกษาดังนี้

- 2.1 แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.2 พระราชดำรัสที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับบัญชีและบัญชีครัวเรือน
- 2.4 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย
- 2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.1 ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และได้พระราชทานความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง (สมบัติ กุสุมาวลี, 2551:86 – 88) ว่าเป็นปรัชญาที่ถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึก

คุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ได้มีความพยายามของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในการอธิบายความหมายเพิ่มเติมขององค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปไม่สุดโต่งเกินไปขณะเดียวกันความพอดีนั้นก็จะต้องเป็นไปในลักษณะที่ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณรู้ว่าสิ่งใดควรจ่ายออกไปและสิ่งใดควรรักษาไว้ โดยใช้การประมาณทั้งประมาณตนและประมาณสถานการณ์ประมาณตนให้รู้ว่าตนเองต้องการอะไรมีความจำเป็นสำหรับตนมากแค่ไหน และในสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ต้องทำอะไรถึงจะพอเพียงกับตนเองซึ่งการประมาณตนเองและสถานการณ์ เพื่อวิเคราะห์ว่าความพอดีของตนนั้นที่ว่าไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไปอยู่ที่ระดับใดหลายครั้งจากกระแสพระราชดำรัสกล่าวถึงสถานการณ์รอบด้านในสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจถึงระดับความพอดีของบุคคลองค์การหรือสังคมเพราะฉะนั้นถ้าหากถามว่าความพอประมาณคือพอประมาณขนาดไหนก็ต้องใช้การประมาณปัจจัยต่างๆ รอบด้านทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุผลให้ทราบถึง “ความพอประมาณ” ในระดับพอประมาณนั้นๆ

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยใช้ความเป็นกลางเที่ยงตรงปราศจากอคติ เพราะการวิเคราะห์วิจารณ์ใดๆ ที่ได้เชื่อว่ามีเหตุผลแล้วนั้นสำคัญอย่างยิ่งต้องใช้ความเป็นกลางความไม่มีอคติ แล้วจะสามารถพิจารณาเหตุผลได้รอบด้านและมีการตัดสินใจอย่างรอบคอบที่สุดความมีเหตุผลความเป็นกลางการปราศจากอคตินั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีภูมิคุ้มกันที่ดีคอยถ่วงน้ำหนักไม่ให้เอียงไปทางด้านใดด้านหนึ่งทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมถึงความเสี่ยงที่จะมีขึ้น

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลเตรียมความพร้อมในทุกๆ ด้าน เราจะเห็นถึงการคล้องเกี่ยวกันอยู่ของทั้งสามห่วง กล่าวคือ ความพอประมาณความมีเหตุผลก็เป็นส่วนหนึ่งสร้างให้เกิดภูมิคุ้มกันขณะเดียวกัน การมีภูมิคุ้มกันที่ดีก็เป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้ความพอประมาณสามารถประมาณได้อย่างเหมาะสมเพราะไม่ประมาท มีการเตรียมพร้อมตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงต่างๆ อยู่เสมอเช่นเดียวกับการมีภูมิคุ้มกันที่ดีอย่างเช่น

ความมีสติรู้และความสงบภายในใจอยู่เสมอก็ทำให้เกิดพุทธิปัญญาวิจารณ์ญาณในการพิจารณาปัจจัยต่างๆ เพื่อตัดสินระดับความพอเพียงได้หลายครั้ง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชดำรัสถึงความสามัคคีให้ยึดเหนี่ยวไว้ในยามสังคมมีความเปลี่ยนแปลงความสามัคคีคือภูมิคุ้มกันหนึ่งที่จะช่วยให้รับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนอกจากนี้การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องมีเงื่อนไข 2 เงื่อนไข คือ อาศัยความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

4. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติการเรียนรู้รอบด้านคือการเรียนรู้ตั้งแต่วิชาและประยุกต์หรือบูรณาการ รู้คือรู้ในหลักวิชาตามที่ได้ศึกษามาเป็นอย่างดี จากนั้นจึงนำมาพิจารณาให้เกิดการเข้าใจกลายเป็นความรู้ของตนเองและนำไปปฏิบัติประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์การปฏิบัติใช้ความรู้จนเกิดผลก็เป็นการเรียนรู้หนึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงและจะเกิดเป็นองค์ความรู้จึงถือว่าเป็นความรู้ที่สำคัญยิ่งเพราะเป็นความรู้ที่เกิดจากเมื่อใช้การเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ก็ได้รับความรู้จากการใช้นั้นๆ

5. เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย ความตระหนักในคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทนมีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตและคุณธรรมต่างๆ ที่ช่วยกำกับการดำเนินชีวิตให้อยู่ในครรลองที่เหมาะสมไม่ว่าจะเป็นความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความรับผิดชอบความเสียสละ

สรุปจุดเน้นของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สมบัติ กุสุมาวลี, 2551:88 – 90) มีดังนี้

1. เน้นให้คนเข้าใจหลักพื้นฐานทางสังคมว่า “ความเปลี่ยนแปลง” คือความจริงแท้ทางสังคมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถือว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นอนิจจะลักษณะของสังคม ดังนั้นคนในสังคมจึงต้องรู้จักมองโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลานี้เป็นระบบ ต้องไม่มองโลกอย่างหยุดนิ่งตายตัวต้องเข้าใจว่าทุกอย่างล้วนอยู่ภายใต้พลังพลวัตการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีตรรกะของเหตุและผลที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

2. เน้นการสร้างความพร้อมรองรับกับการเปลี่ยนแปลงกล่าวคือเมื่อมองโลกในเชิงพลวัตแล้วคนก็ต้องหันกลับมาถามทบทวนตนเองว่าเตรียมพร้อมตนเอง ครอบคลุม ชุมชน องค์การและประเทศชาติ ให้สามารถรองรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไรหากพิจารณาจากคำนิยามข้างต้นจะเห็นได้ว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่ไม่ได้ปฏิเสธกระแส

โลกาภิวัตน์แต่ประเด็นสำคัญกลับอยู่ที่ว่าจะปรับตัวเปลี่ยนแปลงให้เท่าทันและมีภูมิคุ้มกันต่อ กระแสเหล่านั้นอย่างไร

3. เน้นการสร้างความสมดุลมั่นคงและความยั่งยืนระยะยาวกล่าวคือในการที่จะปรับตัว ให้พร้อมรองรับกับการเปลี่ยนแปลงได้หลักสำคัญในการเตรียมความพร้อมนี้หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงจะไม่มองเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าหรือการเอาตัวรอดในระยะสั้นๆ หรือ การแก้ปัญหาให้แต่ตัวเองเอาตัวรอดได้แต่ไปสร้างความเสียหายให้กับภาคส่วนอื่นหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงจะเน้นเรื่องของการมองการณ์ไกลการเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งและ การมีชีวิตที่ดีร่วมกันในระยะยาว

4. เน้นความพอดีพอประมาณ รู้จักตัวเอง รู้จักบริบทในการที่จะทำให้สังคม ชุมชน องค์การมีความสมดุลยั่งยืนระยะยาว คนในสังคมจะต้อง “รู้เรา รู้เขา” คือรู้จักตนเองรู้จักรากเหง้า ประวัติศาสตร์วิถีศึกษายภาพความสามารถจุดแข็งจุดอ่อนของตนเองและรู้จักวิเคราะห์บริบทหรือ สภาพแวดล้อมแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้านรวมทั้งรู้จักทำความเข้าใจสังคม/ชุมชน/องค์การ ในส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและเมื่อพิจารณาตัวเราและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านแล้ว หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะเน้นให้เราได้รู้จัก “ความพอประมาณ” และ “ความพอดี” กล่าวคือรู้จักประมาณและประเมินตนเองว่า “ความพอดีพอเหมาะพอสมควร” สำหรับสังคม/ ชุมชน/องค์การของเราควรจะมีอยู่ ณ จุดใด สิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงคือการทำอะไรสุดโต่งทั้งในทางบวก และทางลบ เช่น การทำอะไรที่เกินความสามารถเกินศักยภาพและขีดรากเหง้าทางสังคมหรือการ ทำอะไรที่ต่ำกว่าความสามารถศักยภาพและความเป็นจริงของตนเองเป็นต้น

5. เน้นการมีความรู้และความมีคุณธรรมคนที่จะรู้จักตนเองรู้จักสภาพแวดล้อมและรู้จัก การประมาณตนเองนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้และมีธรรมะอยู่ในจิตใจเงื่อนไขสำคัญที่หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยึดถือเป็นหัวใจสำคัญคือการที่คนในสังคม/ชุมชน/องค์การจะต้อง ใช้ชีวิตและทำงานอยู่บนพื้นฐานของความรู้การมีสติปัญญาและการหมั่นเรียนรู้แสวงหาความรู้ อย่างต่อเนื่องมากกว่าการใช้แต่อารมณ์ความรู้สึกและอคติเดิมนั้นๆ ในการตัดสินใจรวมทั้งคนใน สังคม/ชุมชน/องค์การ จะต้องมีความเป็นพื้นฐานของจิตใจเช่นมีความพากเพียรอดทนอดกลั้น มี ระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริต มีสัมมาอาชีพะ มีธรรมะในจิตใจ มีความสามัคคี เป็นต้น

6. เน้นการพึ่งตนเองการพึ่งพิงกันและความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเป้าประสงค์ สำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือทำให้คนครอบครัวชุมชนองค์การสังคมสามารถ ที่จะยืนหยัดบนขาของตนเองแม้การพึ่งตนเองได้คือหัวใจสำคัญแต่การพึ่งตนเองได้มิได้ หมายความว่าจะใช้ชีวิตแบบปัจเจกชนนิยมตัวใครตัวมันตัดขาดความสัมพันธ์จากโลกภายนอก

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริม “การพึ่งตนเองแบบยั่งยืน” กล่าวคือการสร้าง ความสัมพันธ์ร่วมมือช่วยเหลือแบ่งปันถ้อยทีถ้อยอาศัยกับผู้อื่นที่เกี่ยวข้องหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไม่ส่งเสริมให้คนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน (Self – interest) เป็นที่ตั้งแต่ให้ คุณค่าอย่างยิ่งกับการสร้างวิสัยทัศน์และค่านิยมของคนให้รู้จักรับผิดชอบและเห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวม (Collective – interest) เพราะประโยชน์ส่วนรวมคือสิ่งที่จะสร้างความสงบสันติและความ ผาสุกของทุกคนในสังคมระยะยาว

2.1.2 กรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการ ดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทาง เศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้ อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

(ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์และคณะ, 2546:31 – 45) โดยสามารถให้ความหมายกรอบ แนวคิดได้ดังนี้

1. เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน (Economic Life Guiding Principles) ในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยและตลอด ระยะเวลากว่า 25 ปีที่ผ่านมาได้มีการทดลองดำเนินโครงการพัฒนาที่หลากหลายตามแนว พระราชดำริเพื่อหาแนวทางและรูปแบบการพัฒนาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งภายในและ ภายนอกประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วนอกจากนี้แล้วยังเกิดชุมชนหลายแห่งที่มี แนวทางการดำรงชีวิตและการพัฒนาที่สามารถใช้เป็นกรณีศึกษาได้ทั้งหมดนี้บ่งชี้ให้เห็นถึง แนวทางปฏิบัติและตัวอย่างการนำไปประยุกต์ใช้ที่เกิดขึ้นจริง

2. เป็นปรัชญาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาทั้งอดีตปัจจุบันและอนาคต (Timely/Timeless) กล่าวคือได้มีพระราชดำรัสมาตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 และสามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อก้าวพ้นจากวิกฤตและการพัฒนาในสถานการณ์ที่มี การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน

3. เป็นปรัชญาที่มองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต (Dynamic) กล่าวคือมองว่า สถานการณ์ในโลกนั้นมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา (Uncertainties) เนื่องจากความ เชื่อมโยง (Connectivity) ของปัจจัยต่างๆ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

4. เป็นปรัชญาที่มุ่งผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาวโดยเน้นการรอดพ้นจากภัยและ

วิกฤตในแต่ละช่วงเวลาเพื่อความมั่นคง (Security) และ ความยั่งยืนของการพัฒนา (Sustainability) ในมิติต่างๆ อาทิ มิติทางธรรมชาติทางสังคมและทางเศรษฐกิจ

5. อาจกล่าวได้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น Paradigm Shift ลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาและวิเคราะห์สถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงตลอดจนนโยบายแนวทางและวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตลอดจนผลที่เกิดขึ้นตลอดช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาซึ่งหมายถึงรวมถึงการที่ชุมชนและประเทศต่างๆ มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีวัฒนธรรมและค่านิยมทางสังคม

2.1.3 คุณลักษณะ (Characteristics)

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์และคณะ (2546:38 – 39) โดยสามารถให้ความหมายคุณลักษณะได้ดังนี้

1. เป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น (Normative Prescription) โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย (Positive Aspect)
2. เป็นปรัชญาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ (Scalable) ทั้งระดับครอบครัวระดับชุมชนและระดับรัฐ หนึ่งระดับปัจเจกบุคคลนั้น อาจนับเป็นหน่วยครอบครัวเดี่ยว (Single Household) นอกจากนี้ยังได้เห็นว่าสามารถใช้ได้กับคนทุกระดับ อาทิ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจ เป็นต้น
3. แนวคิดทางสายกลาง (Middle Path) เป็นหัวใจสำคัญ (Keyword) ของปรัชญาที่นำมาใช้ในการบริหารและพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกแห่งความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ กล่าวคือ ไม่ใช่การปิดประเทศอย่างสิ้นเชิง แต่ก็ไม่ใช่การเปิดเสรีอย่างเต็มที่โดยไม่มี การเตรียมความพร้อมของคนและสังคมในการเข้าสู่กลไกตลาด ไม่ใช่การอยู่อย่างโดดเดี่ยว (Independence) หรือพึ่งพิงภายนอกหรือคนอื่นทั้งหมด (Dependence) แต่เน้นความคิดและการกระทำที่จะพึ่งตัวเองเป็นหลัก (Self – reliance) ก่อนที่จะไปพึ่งคนอื่นทางสายกลาง ในที่นี้หมายถึงวิธีการ (Means) หรือการกระทำที่พอประมาณบนพื้นฐานของความมีเหตุผลและสร้าง ภูมิคุ้มกันซึ่งในที่สุดแล้วจะนำไปสู่การพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นทั้งแนวทางการแก้ไข ปัญหาเพื่อให้รอดพ้นวิกฤตและทำให้สังคมและประเทศสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง

(Security) และยั่งยืน (Sustainable) ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

2.1.4 คำนิยาม (Working Definition)

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้อง มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้ง ภายนอกและภายใน

ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์และคณะ (2546: 39 – 40) โดยสามารถให้ความหมายคำนิยาม ได้ดังนี้

ความพอเพียง (Sufficiency) จะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมๆ กันได้แก่ความ พอประมาณความมีเหตุผลและภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี กล่าวคือ กิจกรรมใดๆ ที่ขาดคุณลักษณะใด คุณลักษณะหนึ่งไปก็จะเป็นความพอเพียงคุณลักษณะทั้ง 3 ประกอบด้วย

1. ความพอประมาณ (Moderation) หมายถึงความพอดี (Dynamic Optimum) ที่ไม่ มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป ในมิติต่างๆ ของการกระทำตัวอย่างเช่นกิจกรรมทางเศรษฐกิจเช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณเพื่อนำไปสู่ความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับ การเปลี่ยนแปลง

2. ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความ พอประมาณในมิติต่างๆ นั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ (Expected Results) อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร (Self – Immunity) เพื่อเตรียมตัวพร้อมรับ ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงเป็น ปรัชญาที่มองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัตดังได้กล่าวแล้วข้างต้นการกระทำที่จะสามารถ เรียกได้ว่าพอเพียง (Systematic and Dynamic Optimum) นั้นจึงมีไว้แต่จะคำนึงถึงเหตุการณ์ และผลในปัจจุบันเท่านั้นแต่จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ (Scenario) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลภายใต้ข้อจำกัดของความรู้ที่มีอยู่ (Bounded Rationality) และสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้พอเพียงที่จะสามารถพร้อมรับต่อการ เปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้กล่าวอีกนัยหนึ่งคือระดับของความพอประมาณต้องครอบคลุมมิติการ จัดการความเสี่ยง (Risk Management) เชิงพลวัต (Dynamic) จึงจะนับได้ว่าเป็นระดับพอเพียง ที่สมบูรณ์

2.1.5 เงื่อนไข (Conditions of Sufficiency Actions)

ต้องอาศัยความรู้ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนขณะเดียวกันต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทนความเพียรมีสติปัญญาและความรอบคอบ

ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์และคณะ (2546:41 - 42) โดยสามารถให้ความหมายเงื่อนไขได้ดังนี้

1. เงื่อนไขรอบความรู้ (Set of Knowledge) ที่จะนำไปสู่การตัดสินใจในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อยู่ในระดับพอเพียงต้องอาศัย

1) ความรอบรู้ คือ มีความรู้ (Stock of All Relevant Knowledge) เกี่ยวกับวิชาการต่างๆอย่างรอบด้านโดยครอบคลุมเนื้อหาของเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปใช้ในโอกาสและเวลาต่างๆ

2) ความรอบคอบ คือ ความสามารถที่จะนำความรู้และหลักวิชาต่างๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน (Connectivity of All Acquired Knowledge) ประกอบการวางแผนก่อนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติทุกขั้นตอน

3) ความระมัดระวัง คือ ความมีสติในการนำแผนปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนหลักวิชาต่างๆ เหล่านั้นไปใช้ในทางปฏิบัติ (Utilization of Knowledge at any Point of Time with Carefulness and Attentiveness) เพราะในความเป็นจริงแล้วสถานการณ์เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตั้งนั้นการนำความรู้และความรอบคอบมาใช้จึงต้องอาศัยความระมัดระวังให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

2. เงื่อนไขคุณธรรม (Ethical Qualifications) ที่จะต้องเสริมสร้างใน 2 ด้านได้แก่

1) ด้านจิตใจ/ปัญญาโดยเน้นความรู้คู่คุณธรรมกล่าวคือตระหนักว่าคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรอบรู้ที่เหมาะสม

2) ด้านการกระทำหรือแนวทางการดำเนินชีวิตโดยเน้นความอดทนความเพียร สติปัญญาและความรอบคอบทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายที่เน้นเป็นพิเศษในการเสริมสร้างเงื่อนไข 2 ด้านข้างต้นคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ เนื่องจากการกระทำใดๆ ของคนกลุ่มนี้สามารถก่อให้เกิดผลกระทบในสังคมวงกว้างได้

2.1.6 แนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ และคณะ (2546: 43 - 45) โดยสามารถให้ความหมายเงื่อนไขได้ดังนี้

1. การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้จะทำให้เกิดทั้งวิถีการพัฒนา (Development Path) และผลของการพัฒนา (Development Goal) ที่สมดุล (Balance) และพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง (Internal Consistency Between Means and Ends) กล่าวคือ ความพอเพียงเป็นทั้งวิธีการ (Means) ที่คำนึงถึงความสมดุลพอประมาณอย่างมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันก็นำไปสู่ผลของการกระทำ (Ends) ที่ก่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง

2. ความสมดุลและความพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงหมายถึงความสมดุล (Balance) ในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความรู้/เทคโนโลยี ในขณะเดียวกันความสมดุลของการกระทำทั้งเหตุและผลที่เกิดขึ้นในมิติของเวลาจะนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนาหรือความดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง (Sustainability) ของทุนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางสิ่งแวดล้อม และทุนทางภูมิปัญญา และวัฒนธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ความพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง (Flexible and Adaptable) ต่อผลกระทบจากด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก

2.2 พระราชดำรัสที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.1 เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)

ตัวอย่างของพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2542 (ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2551) ความว่า “ที่บอกว่าพูดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อแปลแล้วเป็นภาษาอังกฤษก็ไม่เข้าใจความหมายของ

เศรษฐกิจพอเพียงก็เลยบอกแล้วว่าถ้าไม่เข้าใจจะอธิบายใหม่ก็ได้อธิบายใหม่เมื่อปีที่แล้ววันที่ 4 ธันวาคม 2541 ก็ได้อธิบายก็รู้สึกว่าได้อธิบายอย่างแจ่มแจ้ง ยืดยาว ก็ดูใครต่อใครก็พยักหน้าว่า เออดีทำไปทำมาก็ถามกันว่าจะทำอย่างไร สำหรับเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัวก็มีการ สัมมนากันมีรายการวิทยุ ผู้เชี่ยวชาญหลายคนถามกันไปถามกันมาว่าเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัวนี้เป็นอย่างไร เขาบอกว่าดี จะทำให้ประเทศชาติรอดพ้นจากวิกฤตการณ์ได้ บางคนก็ คัดค้านบอกว่าไม่ดี ไม่ใช่ว่าผู้ที่กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคล้ายๆ เป็นทฤษฎีใหม่ จะน้อยใจ ไม่น้อยใจ ดีใจที่ท่านผู้ที่เป็นนักเศรษฐกิจผู้ที่เป็นอาจารย์เศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงเขา อุตส่าห์อ้างถึงเอ่ยถึงเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัว ถ้าเขาไม่เห็นว่ามีดีเขาไม่พูดเลยถ้าพูด เดียวหาว่ามาตีเตียนพระเจ้าอยู่หัวไม่ดี มีคนหนึ่งพูดเป็นดอกเตอร์เขาพูดว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ภาษาอังกฤษว่าอย่างไรแห่มค้นปากอยากจะทำที่จริงที่ค้นปากที่จะพูดเพราะว่าตอบแล้วอย่าง ที่เห็นในทีวีรายการใหญ่เขาพูดถามโน่นถามนี่เราดูแล้วรำคาญเพราะว่าตอบแล้วตอบเสร็จแล้วก็ ถามใหม่เมื่อตอบอีกก็บอกว่าทำไมพูดคราวนี้เราฟังเขาแล้วเขาถามว่าภาษาอังกฤษจะแปล เศรษฐกิจพอเพียงว่าอย่างไร ก็อยากจะทำว่ามีแล้วในหนังสือในหนังสือไม่ใช่หนังสือตำรา เศรษฐกิจในหนังสือพระราชดำรัสที่อุตส่าห์พิมพ์และนำมาปรับปรุงดูให้ฟังได้และแปลเป็น ภาษาอังกฤษเพราะว่าคนที่ฟังภาษาไทย บางที่ไม่เข้าใจภาษาไทยก็ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษ และเน้นว่าเศรษฐกิจพอเพียงแปลว่า Sufficiency Economy โดยเขียนเป็นตัวหนาในหนังสือเสร็จ แล้วเขาก็มาบอกว่าคำว่า Sufficiency Economy ไม่มีในตำราเศรษฐกิจจะมีได้อย่างไรเพราะว่า เป็นทฤษฎีใหม่ เป็นตำราใหม่ ถ้ามีอยู่ในตำราก็หมายความว่าเราก็อปี่มาเรลอกเขามาเราไม่ได้ ลอกไม่อยู่ในตำราเศรษฐกิจเป็นเกียรติที่เขาพูดอย่างที่เขาพูดอย่างนี้ว่า Sufficiency Economy นั้นไม่มีในตำราการที่พูดว่าไม่มีในตำรานี้ที่ว่าเป็นเกียรตินั้นก็หมายความว่าเรามีความคิดใหม่ โดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจ ก็หมายความว่าเราก็สามารถที่จะคิดอะไรได้จะถูกจะผิดก็ช่างแต่ว่า เขาสนใจแล้วก็ถ้าเขาสนใจเขาก็สามารถที่จะไปปรับปรุงหรือไปใช้หลักการเพื่อที่จะให้เศรษฐกิจ ของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้นเศรษฐกิจพอเพียงก็มีเป็นขั้นๆ แต่ว่าต้องดูว่าเศรษฐกิจ พอเพียงนี้จะมาบอกว่าให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์ เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้จะต้องมีการ แลกเปลี่ยนต้องมีการช่วยกัน ถ้ามีการช่วยกันแลกเปลี่ยนไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียงแล้วแต่ว่า พอเพียงในทฤษฎีหลวงนี้ คือ สามารถที่จะดำเนินงานได้เมืองไทยไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียงนี้ไม่ได้ ตำนานไม่เคยพูดนี้เพิ่งพูดวันนี้ พูดเวลานี้ ขณะนี้ว่าประเทศไทยไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียงค่อนข้างจะ แย่เพราะว่าจะทำให้ล้มจมเศรษฐกิจพอเพียงที่หมายถึงนี้คือว่าอย่างคนที่ทำธุรกิจก็ยอมต้องไปกู้ เงินเพราะว่าธุรกิจหรือกิจการอุตสาหกรรมสมัยใหม่คนเดียวไม่สามารถที่จะรวบรวมทุนมาสร้าง

กิจกรรมที่ใหญ่เช่นเรื่องเขื่อนป่าสักคนเดียวทำไม่ได้หรือแม้หน่วยงานราชการหน่วยเดียวทำไม่ได้ถ้า นับดูปีนี้น่าจะมีความเสียหายหมื่นล้านไม่ต้องเสียและที่ไม่ต้องเสียนี้ทำให้เกิดมีผลผลิต โดยเฉพาะอย่างเกษตรเขาก็มีผลผลิตได้แม้จะปีนี้ซึ่งเขื่อนยังไม่ได้ทำงานในด้านชลประทานก็ทำให้ป้องกันไม่ให้มีน้ำท่วม ทำให้เกษตรกรเพาะปลูกได้ก็เป็นเงินหลายพันล้านเหมือนกัน ฉะนั้นในปีเดียวเขื่อนป่าสักนี้ได้คุ้มแล้วคุ้มค่าที่ได้สร้าง 2 หมื่นล้านนั้น ก็หมายความว่ากิจการเหล่านี้ไม่ได้ อยู่ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐานแต่ว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าก็พอเพียง เพราะว่าถ้าทำแล้วคนอาจจะเกี่ยวข้องอยู่กับกิจการนี้มากมาย แต่ว่าทำให้ส่วนรวมได้รับประโยชน์ และจะทำให้เจริญแต่ถ้ากิจการที่ทำไม่มีนโยบายที่แน่วแน่ที่สอดคล้องกัน มัวแต่ทะเลาะกันไม่ สำเร็จก็ถือว่าไม่ได้ประโยชน์จากกิจการที่คิดเมื่อไม่มีประโยชน์จากกิจการที่คิดปานนี้เราจะจมนลง ไปเงินสองหมื่นล้านที่เปลืองในการสร้างนั้นเงินสองหมื่นล้านก็หมดไปแล้วหมดไปโดยไม่มี ประโยชน์หมดไปโดยได้ทำลายเพราะว่าเด็กรื้อถอนเกษตรกรเด็กรื้อถอนชาวกรุงเด็กรื้อถอนฉะนั้นก็ ต้องมีเหมือนกันโครงการต่างๆ หรือเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่ต้องมีการสอดคล้องกันดีที่ไม่ใช่เพียงแต่ เหมือนทฤษฎีใหม่ 15 ไร่แล้วก็สามารถที่จะปลูกข้าวพอกินไถ่น้ำมันใหญ่กว่าแต่อันนี้ก็ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกันคือคนที่ไม่เข้าใจว่ากิจการใหญ่ๆ เหมือนสร้างเขื่อนป่าสักเขื่อนนี้ก็เป็น เศรษฐกิจสมัยใหม่ เป็นเศรษฐกิจที่ไกลจากเศรษฐกิจพอเพียงนี้เราวัดได้ว่าเป็นเศรษฐกิจ พอเพียงอันนี้เป็นตัวอย่างในทางบวกเศรษฐกิจพอเพียงอีกอย่างหนึ่งไม่ค่อยอยากพูดเช่นการ แลกเปลี่ยนเงินค่าแลกเปลี่ยนนี้ได้พูดมา 2 ปี บอกว่าขอให้เงินค่าของเงินจะสูงจะต่ำเท่าไรก็ไม่ ค่อยขัดข้องแต่ถ้าไม่สมดุลมันไม่ดี”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2542 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2551) ความว่า “ถ้าไม่มีเศรษฐกิจพอเพียงเวลาไฟดับจะฟังหมดจะทำอย่างไร ที่ที่ต้องใช้ไฟฟ้าก็ต้องแย่งไปหากมี เศรษฐกิจพอเพียงแบบไม่เต็มถ้าเรามีเครื่องปั่นไฟก็ให้ปั่นไฟหรือถ้าขั้นโบราณกว่ามีดีก็จุดเทียน คือมีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงนี้ก็มีเป็นขั้นๆ แต่จะบอกว่าเศรษฐกิจ พอเพียงนี้ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์นี้เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้จะต้องมีการแลกเปลี่ยนต้อง มีการช่วยกันพอเพียงในทฤษฎีหลวงนี้คือให้สามารถที่จะดำเนินงานได้”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2543 (ขับเคล็อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2551) ความว่า
 “แต่ว่าเมื่อตะกี้เมื่อเข้ามานี้มีคนพูดแทนก็หวังว่าเป็นการพูดแทนของประชาชนจริงๆ เพราะเค้าบอกว่าเค้าพูดในนามของประชาชนคนไทยว่าจะทำตามเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัวอันนี้ไม่ทราบว่าจะรู้เรื่องดีอย่างไรถึงว่าเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัวคืออะไร แต่ก็ควรจะรู้หรืออย่างน้อยที่สุดท่านผู้ใหญ่ที่นั่งอยู่ข้างในนี้ก็น่าจะรู้ว่าเข้าใจเพราะว่าจำนวนมากส่วนใหญ่ได้ฟังพูดถึงเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่มาหลายต่อหลายครั้งแล้ว ไม่ได้คัดค้านว่าใช้ไม่ได้ทำไม่ได้มีบางคนพูดบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ไม่ถูกทำไม่ได้ไม่ได้ดีได้ยินคนเค้าพูดแต่ว่าส่วนใหญ่บอกว่าดีแต่พวกส่วนใหญ่ที่บอกว่าดีนี่เข้าใจแค่ไหนก็ไม่ทราบแต่ยังงี้ก็ตามเศรษฐกิจพอเพียงนี้ขออย่าว่าเป็นการทั้งเศรษฐกิจหรือความประพฤดีที่ทำอะไรเพื่อให้เกิดผลโดยมีเหตุและผลคือเกิดผลมันมาจากเหตุถ้าทำเหตุที่ดีถ้าคิดให้ดีให้ผลที่ออกมาคือสิ่งที่ติดตามเหตุการณ์กระทำก็จะเป็นการกระทำที่ดีและผลของการกระทำนั้นก็จะเป็นการกระทำที่ดีดีแปลว่ามีประสิทธิผลดีแปลว่ามีประโยชน์ดีแปลว่าทำให้มีความสุขทั้งหมดนี้พูดอย่างนี้ก็คือเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเองเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้ย้าแล้วย้าอีกแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Sufficiency Economy ใครต่อใครก็ต่อว่าว่าไม่มี Sufficiency Economy แต่ว่าเป็นคำใหม่ของเราก็ได้ก็หมายความว่าประหยัดแต่ไม่ใช่ชี้เหนียวทำอะไรด้วยความอะลุ่มอล่วยกันทำอะไรด้วยความเหตุและผลจะเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแล้วทุกคนจะมีความสุขแต่พอเพียงเศรษฐกิจพอเพียงนี้เป็นสิ่งที่ปฏิบัติยากที่สุดเพราะว่าคนหนึ่งนั่งอยู่ที่นั่นอีกคนอยากจะทำนั่งเก้าอี้เดียวกันนั่งได้ใหม่ไฉนก็พูดมาหลายปีแล้วก็แต่ละคนก็สิ้นหัวว่านั่งไม่ได้เพราะว่าเดือดร้อนเบียดเบียน”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2545 (ขับเคล็อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2551) ความว่า
 “เมืองไทยเนี่ย มีทรัพยากรดีๆ ไม่ทำไม่ใช้เดี๋ยวดึงไปกู้เงินอะไรที่ไหนมา มาพัฒนาประเทศจริงสุขันซ์ฝรั่งก็ต้องซื้อต้องมีแต่เรามีของทรัพยากรที่ดีเราต้องใช้ไม่ใช่สุขันซ์เท่านั้นอื่นๆ ของอื่นหลายอย่างแล้วที่นายกฯ พูดถึงทฤษฎีใหม่พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง ไฉนเนี่ย เราไม่ได้ซื้อจากต่างประเทศแต่ว่าเป็นของพื้นเมืองแล้วก็ได้มีโอกาสจะอ้างว่าเป็นความคิดของพระเจ้าอยู่หัวไม่ใช่ทำมานานแล้ว ทั้งราชการทำราชการ ทั้งพลเรือน ทั้งทหาร ทั้งตำรวจ ได้ใช้เศรษฐกิจพอเพียงมานานแล้ว อย่างตำรวจไปเปิดโรงเรียนที่บนภูเขาใช้เศรษฐกิจพอเพียงแท้โรงเรียนสร้างโรงเรียนโดยใช้ไม้ๆ ฟังๆ ก็ไปเลือกมา แล้วก็คนที่เป็นครูก็เป็นตำรวจ 2 คนได้เลี้ยงดูสอนเด็ก 10 คน 15 คน

แล้วก็นอกจากเลี้ยงดูยังเป็นบุรุษพยาบาลด้วยผู้ที่เป็นเออมาลาเรียตรวจเลือดตำรวจพวกนี้เขาตรวจเลือดแล้วก็เมื่อเป็นยังไงเขาก็ส่งผู้ที่ป่วยช่วยชีวิตเด็กและผู้ใหญ่มากมายแต่อย่างนี้ถือว่าเกินกว่าเกินกว่าตำรวจป่าเนี่ย เขาเรียกว่าตำรวจป่า พวกตำรวจชายแดนนี้ตำรวจป่าเขาคอนอื่นในกรุงเทพฯ เป็นตำรวจป่าแต่ที่จริงตำรวจป่าเนี่ย เขาช่วยชีวิตคนมากมายหลายวิธีปลูกข้าวไม่เหมือนของเราเราเพิ่งพบวิธีปลูกข้าวในพุ่ม ทำให้ราษฎรมีกินแล้วขายได้อันนี้หมายความว่าต้องสอนให้เด็ก ๆ มีจินตนาการ ตอนนี้อย่ามลายูเขาก็มีเทคโนโลยีสูงเราก็ขึ้นชมรัฐบาลมาเลเซียเขาก็มีความสามารถฉลาดแต่ตอนนั้นเขาปลูกข้าวไม่ต้องเอาคนไทยไปสอนแต่ที่เราสอนได้จากคนที่มีความรู้แล้วเรียนเกี่ยวกับการเกษตรแล้วมาพลิกแพลงให้สามารถทำให้ดินมีผลิตผลได้อันนี้เป็นสิ่งสำคัญเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจความเป็นอยู่สามารถเลี้ยงตัวได้ถึงมาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่ก้าวหน้าไม่ใช่เพียงแต่ปลูกพอกินอย่างนั้นมันต้องมีพอที่จะตั้งโรงเรียนแม้แต่ศิลปะเกิดขึ้นประเทศชาติถือว่าประเทศไทยเจริญในทุกทางไม่หิวมีกินคือไม่จนมีกินมีอาหารใจหรืออะไรอื่น ๆ ให้มากๆ”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2546 (ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2551) ความว่า
 “ความสะดวกจะสามารถสร้างอะไรได้มาก นี่คือเศรษฐกิจพอเพียงสำคัญว่าต้องรู้จักขั้นตอนถ้า
 นี้จะทำอะไรให้เร็วเกินไปไม่พอเพียงถ้าไม่เร็วเข้าไปก็ไม่พอเพียงต้องให้รู้จักก้าวหน้าโดยไม่ทำให้
 คนเดือดร้อนอันนี้เศรษฐกิจพอเพียงคงได้ศึกษามาแล้วเราพูดมาแล้ว 10 ปี ต้องปฏิบัติด้วย”

2.2.2 ฟังตนเอง

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2541 (ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2551) ความว่า
 “Self – Sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ไม่ต้องไปขอซื้อคนอื่นอยู่ได้ด้วย
 ตนเอง (ฟังตนเอง) บางคนแปลจากภาษาฝรั่งว่าให้ยืนบนขาตัวเองคำว่ายืนบนขาตัวเองนี้มีคน
 บางคนพูดว่าขอบอลใครจะมายืนบนขาคนอื่น ยืนบนขาเราเราก็โกรธ แต่ตัวเองยืนบนขา
 ตัวเองก็ต้องเสียหลักหกล้มหรือล้มลงอันนี้ก็ เป็นความคิดที่อาจจะเฟื่องไปหน่อยแต่ว่าเป็นตามที่
 เขาเรียกว่ายืนบนขาของตัวเองซึ่งแปลว่าฟังตนเองหมายความว่าสองขาของเรานี้ยืนบนพื้นให้อยู่
 ได้ไม่หกล้มไม่ต้องไปขอขี่ขาของคนอื่นมาใช้สำหรับยืน”

2.2.3 พอเพียง

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 (ขับเคลื่นเศรษฐกิจพอเพียง, 2551) ความว่า “อันนี้เคยบอกว่าคุณพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เองอย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียง พอสมควรบางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกล เท่าไรไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก คนอื่นเขาต้องมีการเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียกว่า เป็นเศรษฐกิจการค้าไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียงเลยรู้สึกว่าจะไม่หุหุหุแต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่าผลิตให้พอเพียงได้เศรษฐกิจแบบค้าขายภาษาฝรั่งเขาเรียกว่า Trade Economy ไม่ใช่แบบพอเพียงซึ่งฝรั่งเรียก Self Sufficient Economy คือเศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตัวเองเราก็อยู่ได้ไม่ต้องเดือดร้อน”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2546 (ขับเคลื่นเศรษฐกิจพอเพียง, 2551) ความว่า “ความสะดวกจะสามารถสร้างอะไรได้มาก นี่คือเศรษฐกิจพอเพียงสำคัญว่าต้องรู้จักขั้นตอนที่ นี้จะทำอะไรให้เร็วเกินไปไม่พอเพียงถ้าไม่เร็วเข้าไป ก็ไม่พอเพียงต้องให้รู้จักก้าวหน้า โดยไม่ทำให้คนเดือดร้อนอันนี้เศรษฐกิจพอเพียงคงได้ศึกษามาแล้วเราพูดมาแล้ว 10 ปี ต้องปฏิบัติด้วยที่ ปรุผลาดที่สุดเริ่มที่สระบุรีมั่งคั่งพัฒนาเริ่มต้น 15 ปี แล้วก่อนถึงอายุ 60 ไปสร้างแล้วก่อนมี มูลนิธิช่วยพัฒนาด้วยซ้ำไม่ใช่เงินงบประมาณใช้เงินในศาลาดุสิตาลัยมีเพื่อนฝูงถามเอาไหมไปซื้อ ที่ 1,000 บาทไปจัดการที่ตรงนั้น 15 ไร่ เศรษฐกิจพอเพียงเริ่มตรงนั้นจนกระทั่งไปทั่วประเทศจน รัฐบาลสนใจไม่ใช่รัฐบาลเป็นพวกที่นักเศรษฐกิจเก่งๆ สนใจเดี๋ยวนี้ไม่ต้องโฆษณาแล้วนัก เศรษฐกิจที่มีความรู้เขาเข้าใจเมื่อเข้าใจแล้วก็สบายใจมาถวายพระพรก็สบายใจอันนี้ที่พูดที่ทำ อะไรเข้าใจเป็นพรที่ดีที่สุดก็พอใจ เรื่องอื่นที่ไม่ใช่เรื่องข้าวเรื่องปกครองทั้งหลายด้านวิชาการมันก็มีพอเพียงเหมือนกันพูดถึงรัฐศาสตร์เศรษฐศาสตร์ก็มีรัฐศาสตร์พอเพียงเหมือนกัน ไม่งั้น จะทำให้ เละเทะไปหมด ที่พูดนี้ตะล่อมให้เข้าใจว่าให้พอเพียงไม่ใช่เศรษฐกิจเป็นความคิดให้สามารถทำ อะไรอยู่ได้แม้แต่กองทัพซึ่งกองทัพทำอะไรพอเพียงเยอะแยะช่วยหลายอย่างทำได้อย่างทหารเรือ เรือ ต.91 เศรษฐกิจพอเพียงเดี๋ยวนี้ ต.91 พังแล้วรับราชการมาพอสมควรต้องพูดเพราะว่านายกฯ มาพูดเมื่อวานนี้ที่สนามหลวงแล้วถือธงชนะๆ โขโยนี่แหละทราบดีว่านายกฯ ไม่ค่อยชอบให้เดือน ใครเดือนแรมมันคือเงาแต่จะเล่าให้ฟังเดือนนี้สมเด็จพระบรมราชชนนีแม่เราอายุ 40 - 50 แล้วท่าน

ชมเก่งทำนี่แม่ชอบแต่ท่านต้องต่อว่าอย่าลืมตัวท่านว่าอย่างนั้นทุกครั้ง ท่านพูดว่าอย่าลอยท่านใช้ คำว่าปอดลอยขาด้อยอยู่ติดดินกับดิน ซึ่งลูกภูมิพลต้องเหยียบดินไ้การลอยไม่เหยียบดินใช้ไม่ได้ ภูมิพลเหยียบดินถึงเดินไปบนภูเขาก้เดินบนดินเหาะเฮลิคอปเตอร์ลงมาก็มาเดินบนดินท่านเตือน เสมอว่าห้ามไม่ให้ลอยจนอายุเกือบ 60 ถึงหยุดท่านไม่เตือนแล้วท่านว่าแม่ชอบถ้าทำอะไรดีให้รู้ ว่าดีอย่าไปเหิมต้องระวัง”

2.2.4 เหตุผล

พระบรมราชโองการในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2513 (ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2551) ความว่า
“ข้าพเจ้าอยากให้ทุกคนคำนึงถึงกฎแห่งเหตุผลว่าผลที่เกิดขึ้นเพราะเหตุคือการกระทำและผลนั้น จะเป็นผลดีหรือผลเสียก็เพราะกระทำให้ดีหรือให้เสียดังนั้นการที่จะทำงานใดให้บรรลุผลที่พึง ประสงค์ จะต้องพิจารณาถึงวิธีการที่เหมาะสมก่อนเป็นเบื้องต้นแล้วลงมือกระทำตามหลักเหตุผล ด้วยความตั้งใจจริงและด้วยความสุจริตงานของแต่ละคน จึงจะเป็นผลดีและเชื่อได้ว่าผลงานของ แต่ละคนจะประมวถกันเป็นความเจริญมั่นคงของบ้านเมืองได้ดังปรารถนา

2.2.5 ความรู้/สติ

พระบรมราชโองการในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2498 (ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2551) ความว่า
“ในการปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีนั้น นอกจากต้องใช้ความรู้ความสามารถแล้วยังต้อง เป็นผู้ที่มีจิตใจสูงมีศีลธรรมมีสติสัมปชัญญะ ประพฤติตนแต่ในสิ่งที่ชอบที่ควรวางตนให้สมเกียรติ เป็นผู้ที่ควรแก่การนับถือ”

พระบรมราชโองการในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2507 (ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2551) ความว่า
“วิชาความรู้ที่นั้นถ้าใช้ในทางดีด้วยความรู้เท่ากันก็จะช่วยป้องกันประเทศชาติให้พ้นภัยอันตรายจาก ศัตรูและสามารถช่วยการพัฒนาบ้านเมืองให้ทันกับความเจริญของโลกในปัจจุบันได้แต่ถ้าใช้ด้วยความหลงแล้วก็เป็นอันตรายแก่ตัวเองและแก่ชาติบ้านเมืองอย่างร้ายกาจที่สุดจึงขอให้บัณฑิต ทุกคนสังวรระวังไว้ในการที่จะออกไปประกอบภาระงานต่อไปในกาลข้างหน้า”

พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2520 (ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2551) ความว่า

“การสร้างความสำเร็จในกิจการงานทุกอย่างทุกระดับ รวมทั้งความสำเร็จในชีวิตของแต่ละคน ด้วยนั้นต้องอาศัยปัจจัยสำคัญประกอบกันถึงสามส่วนส่วนที่หนึ่งคือความรู้และความชำนาญทางวิชาการซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานหรือเป็นเครื่องมือปฏิบัติงานแท้ๆ ส่วนที่สองคือความละเอียดถี่ถ้วน ความตั้งใจและความอุตสาหพยายามซึ่งเป็นเครื่องช่วยให้ทำการได้ไม่ผิดพลาดบกพร่องและ สำเร็จลุล่วงได้ตลอดไม่ทิ้งขว้างละวางเสียกลางคัน ส่วนที่สามนั้นได้แก่สติระลึกรู้ตัวและปัญญา ความรู้ชัดหรือความเฉลียวฉลาดที่จะหยุดคิดพิจารณาถึงจะทำคำที่จะพูดทุกอย่างให้เป็นไป โดยถูกต้องเที่ยงตรงตามกระบวนการของเหตุผลซึ่งจะช่วยให้ดำเนินชีวิตและการทำงานไปในทาง เจริญ”

2.4.6 คุณธรรม

พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2514 (ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2551) ความว่า

“สิ่งใดที่เห็นว่าถูกต้องแล้วท่านจะต้องทำเพราะถ้าไม่ทำก็จะพาให้เกิดความท้อถอย ทำให้มี คนทำงานจริงน้อยลงงานทุกอย่างคุณธรรม ทุกอย่างจะเสื่อมทรามลงจนหมดสิ้นเมื่อท่านกล้าทำ ในสิ่งที่ถูกต้องก็จะเป็นตัวอย่างชักนำผู้มีความรู้สติปัญญาทั้งหลายให้มีกำลังใจและความ เข้มแข็งที่จะปฏิบัติเช่นเดียวกัน”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2541(ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2551) ความว่า

“เมืองไทยรอดเพราะโครงสร้างของประเทศหรือนิสัยของประชากรชาวไทยประชากรนี้ หมายถึง ประชาชนที่อยู่ในกรุง ประชาชนที่อยู่ในชนบท ประชาชนที่อยู่ชายทะเล ประชาชนที่อยู่บนภูเขา ยัง ดี คนยังมีจิตใจที่กล้าคิดกล้าทำ ถ้าทำตามคุณสมบัติของคนคือคุณธรรมของคนหรือความดีของ คนเมืองไทย สบาย ไม่ต้องให้ต่างประเทศมาชุด แม้จะมีต่างประเทศมาชุดเขาก็ชุดให้เราเขาก็แบ่ง ให้เราด้วย เราก็แบ่งให้เขานี้ก็เลยกลายเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบเศษ 1 ส่วน 4 หรือมากกว่าเศษ 1 ส่วน 4 ด้วยความพอเพียงที่แปลว่าพอประมาณและมีเหตุมีผลอันนี้ก็กลับมาถึงที่เศรษฐกิจ พอเพียงก็เลยนึกว่าเป็นสิ่งที่น่าจะนำไปคิด”

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับบัญชีและบัญชีครัวเรือน

2.3.1 ประวัติและวิวัฒนาการของบัญชี

การจดบันทึกรายการทางการเงินที่เกิดขึ้นประมาณ 5,000 ปี มาแล้ว ซึ่งเกิดขึ้นตามความจำเป็นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบจำนวน มากกว่าต้องการหาผลกำไรและมีวิวัฒนาการมาเรื่อยๆ เริ่มจากสมัยอียิปต์ จะบันทึกเกี่ยวกับทรัพย์สินต่างๆ ในห้องพระคลังสมัยบาบิโลเนียน บันทึกเกี่ยวกับเงินและทองคำที่ได้รับ วันที่รับ ชื่อผู้รับ และชื่อผู้ให้สมัยกรีก พัฒนาการบันทึกข้อมูลรับ -จ่ายประจำงวด จนกระทั่งหายอดคงเหลือต้นงวดและปลายงวดสมัยโรมันจะบันทึก 2 ด้าน โดยบันทึกว่ารายการที่เกิดขึ้นนั้นรับมาจากใครและจ่ายให้ใครในจำนวนเดียวกัน

การจดบันทึกข้อมูลทางการเงินบัญชี รวมทั้งวิวัฒนาการต่างๆ จากจุดเริ่มต้นที่ค้นพบหลักฐานทางการเงินบัญชี จนกระทั่งถึงศตวรรษที่ 13 เกิดจากความจำเป็น 3 ประการ คือการลงทุนในการค้า ซึ่งเกิดขึ้นในสมัยบาบิโลเนียนเมื่อ 4,000 ปีมาแล้ว ผู้ลงทุนมักลงทุนในรูปเจ้าของคนเดียว โดยหวังกำไรเป็นผลตอบแทนสภาพทางเศรษฐกิจ เริ่มมีการประกอบธุรกิจทางการค้าแทนที่การแลกเปลี่ยนในอดีตอย่างไรก็ดีการบันทึกบัญชีในยุคนี้บันทึกแต่เรื่องเกี่ยวกับสินค้า วัตถุดิบ ทรัพย์สิน โดยไม่สนใจค่าแรงเนื่องจากการประกอบธุรกิจนั้นจะใช้แรงงานของเจ้าของบุคคลในครอบครัวและแรงงานทาสการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี เกิดการพัฒนาทางด้านคณิตศาสตร์ การนับจำนวนวัน จำนวนเลข การคิดค้นตัวเลขอารบิกแทนเลขโรมันการใช้เงินตราเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนซึ่งเริ่มมีการใช้เงินเหรียญตั้งแต่ศตวรรษที่ 3

2.3.2 ประวัติของทฤษฎีทางการเงินบัญชี

ทฤษฎีการบัญชีก่อกำเนิดขึ้นในปลายศตวรรษที่ 13 เมื่อเริ่มใช้หลักการบัญชีคู่ (Double Entry Book Keeping) หลักฐานของการจดบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีคู่เล่มแรกค้นพบที่เมืองฟลอเรนซ์ ในระหว่างปี ค.ศ. 1296-1300 แต่หลักฐานที่แสดงการบันทึกหลักฐานบัญชีคู่ที่สมบูรณ์ชุดแรกพบที่เมืองเจนัวในปี ค.ศ. 1340 ในศตวรรษนี้ประเทศอิตาลีเจริญรุ่งเรืองในด้านการค้าและเป็นศูนย์กลางทางการค้า ซึ่งทำให้เกิดความจำเป็นในด้านการบัญชีจนกระทั่งพัฒนาการจดบันทึกทางการเงินบัญชีมาเป็นหลักการบัญชีคู่

ต้นศตวรรษที่ 15 อิตาลีเริ่มเสื่อมอำนาจลงศูนย์กลางทางการค้าเปลี่ยนไปยังประเทศอื่นในยุโรป เช่น สเปน โปรตุเกสและเนเธอร์แลนด์ ดังนั้นความเสี่ยงภัยในการค้าลดลงจึงเปลี่ยนเป้าหมายทางการเงินบัญชีมาเป็นการหาผลกำไรดำเนินงานเมื่อวันสิ้นงวดแทน

ในศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 ทฤษฎีทางการบัญชีได้วิวัฒนาการไปอย่างรวดเร็วเนื่องจากผลกระทบจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในอังกฤษและสหรัฐอเมริกาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้ความต้องการทางการบัญชีมีมากขึ้นวัตถุประสงค์ของข้อมูลทางการบัญชีเปลี่ยนไปและจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่นเดิมผู้ที่จะใช้ข้อมูลทางการบัญชีคือผู้บริหารเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไปทำให้มีผู้ต้องการใช้ข้อมูลทางการบัญชีมากขึ้นทำให้รูปแบบวิธีการบัญชีมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

2.3.3 ประวัติทางการบัญชีในประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ก่อให้เกิดความตื่นตัวทางเศรษฐกิจมีการออกประมวลรัษฎากรจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลการจัดเก็บภาษีเงินได้ของบริษัทจำกัดและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลจัดเก็บจากยอดกำไรสุทธิในรอบปี ฉะนั้นจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 25482 ขึ้นมาบังคับใช้เป็นครั้งแรก

ปี พ.ศ. 2475 มีคนไทยผู้สำเร็จวิชาการบัญชีมาจากต่างประเทศเพียง 2-3 ท่าน ได้แก่ พระยาไชยยศสมบัติ (เสริม กฤษณามระ) และหลวงดำรงวิศิษฐานุวรรต (ม.ล.ดำรงวิศิษฐานุวรรต) ผู้สำเร็จรุ่นต่อมาได้แก่ อาจารย์จรรยา วิมลศิริ อาจารย์ห้องบุญนาค อาจารย์ยุกต์ ณ ถลาง อาจารย์อาภรณ์ กฤษณามระ ฯลฯ นักบัญชีสมัยนั้นรวมกลุ่มกันอยู่ ณ สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งอยู่ที่ศาลาลูกขุนในภายในพระบรมมหาราชวังและต่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมอาชีพการสอบบัญชีสาธารณะและจัดตั้งสมาคมวิชาชีพดังเช่นในประเทศที่เจริญแล้ว

ต่อมา ปีพุทธศักราช 2482 ได้มีการตราพระราชบัญญัติการบัญชีขึ้น เนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นบริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือบุคคลธรรมดาจัดทำบัญชีไม่ได้มาตรฐานหรือไม่จัดทำบัญชีซึ่งพระราชบัญญัตินี้ทำให้ผู้ประกอบการที่กำหนดไว้ในกฎหมายต้องจัดทำบัญชีตามกฎหมาย รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการลงบัญชีไว้อย่างถูกต้องด้วย เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการบัญชีฉบับเดิม (พ.ศ. 2482) มีข้อบกพร่องบางประการจึงได้ยกเลิกกฎหมายฉบับนี้ แล้วออกกฎหมายใหม่ในรูปประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 285 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 พฤศจิกายน 2515 ต่อมาในปี 2543 ได้มีการประกาศใช้บังคับกฎหมายควบคุมการจัดทำบัญชีฉบับใหม่ขึ้น คือพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ซึ่งกำหนดให้บังคับใช้เมื่อพ้นกำหนด 90 วัน นับแต่วันประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 117 ตอนที่ 41 ก วันที่ 12 พฤษภาคม 2543 คือวันที่ 10 สิงหาคม 2543 เป็นต้นไป

2.3.4 ความหมายของการบัญชี

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับบัญชีไว้ดังนี้การบัญชี (Accounting) หมายถึงศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่เป็นในรูปของตัวเงินไว้ในสมุดบัญชีอย่างสม่ำเสมอเป็นระเบียบถูกต้องตามหลักการและผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชี คือการให้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่ายและผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมของกิจการการบัญชี (Accounting) หมายถึงศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนกและทำสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงินผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชีก็คือการให้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมของกิจการสมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของประเทศสหรัฐอเมริกา (The American Institute of Certified Public Accountants : AICPA) ได้ให้ความหมายของการบัญชีไว้ดังนี้ " Accounting is the art of recording, classifying and summarizing in a significant manner and in terms of money, transactions and events which are, in part at least, of financial character and interpreting the results thereof." จากคำนิยามดังกล่าว การบัญชี หมายถึงศิลปะของการจดบันทึก การจำแนกให้เป็นหมวดหมู่และการสรุปผลสิ่งสำคัญในรูปตัวเงิน รายการ และเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทางการเงินรวมทั้งการแปลความหมายของผลการปฏิบัติดังกล่าวด้วยการบัญชีที่มีความหมายที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1.การทำบัญชี (Bookkeeping) เป็นหน้าที่ของผู้ทำบัญชี (Bookkeeper) ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

1.1 การรวบรวม (Collecting) หมายถึงการรวบรวมข้อมูลหรือรายการค้าที่เกิดขึ้นประจำวันและหลักฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ เช่น หลักฐานการซื้อเชื่อและขายเชื่อ หลักฐานการรับและจ่ายเงิน เป็นต้น

1.2 การบันทึก (Recording) หมายถึงการจดบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นแต่ครั้งหนึ่งถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป พร้อมกับบันทึกข้อมูลให้อยู่ในรูปของหน่วยเงินตรา

1.3 การจำแนก (Classifying) หมายถึง การนำข้อมูลที่จดบันทึกไว้แล้วมาจำแนกให้เป็นหมวดหมู่ของบัญชีประเภทต่างๆ เช่น หมวดสินทรัพย์ หนี้สินส่วนของผู้เจ้าของ รายได้และค่าใช้จ่าย

1.4 การสรุปข้อมูล (Summarizing) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จำแนกให้เป็นหมวดหมู่ดังกล่าวมาแล้วมาสรุปเป็นรายงานทางการเงิน (Accounting report) ซึ่งแสดงถึงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของธุรกิจตลอดจนการได้มาและใช้ไปของเงินสดในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่ง

2. การให้ข้อมูลทางการเงิน เพื่อประโยชน์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องของหลายฝ่าย เช่น ฝ่ายบริหาร ผู้ให้กู้ เจ้าหนี้ ตัวแทนรัฐบาลนักลงทุน เป็นต้นนอกจากนี้ข้อมูลทางการเงินยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ทางการเงิน การจัดทำงบประมาณ การปรับปรุงระบบบัญชี

2.3.5 ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน

บัญชีครัวเรือน หมายถึง การบันทึกข้อมูลด้านอื่นๆ ในชีวิต ในครอบครัว เป็นต้น ของเราได้ด้วย เช่น บัญชีทรัพย์สิน พันธุ์พืช พันธุ์ไม้ ในบ้านเราในชุมชนเรา บัญชีความรู้ความคิดของเรา บัญชีผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้รู้ในชุมชนเรา บัญชีเด็กและเยาวชนของเรา บัญชีภูมิปัญญาด้านต่างๆ ของเรา เป็นต้น หมายความว่า สิ่งหรือเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตของเรา เราจดบันทึกได้ทุกอย่าง หากประชาชนทุกคนจดบันทึกจะมีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ จะเป็นแหล่งเรียนรู้ ครอบครัวเรียนรู้ ชุมชนเรียนรู้ และประเทศเรียนรู้การเรียนรู้เป็นที่มาของปัญญาปัญญาเป็นที่มาของความเจริญทั้งกาย สักคม ใจ และจิตวิญญาณของมนุษย์จะเห็นว่า การทำบัญชี หรือการจดบันทึกนี้สำคัญยิ่งใหญ่มาก บุคคลสำคัญในประเทศหลายท่านเป็นตัวอย่างที่ดีของการจดบันทึก เช่น ท่านพุทธทาสในหลวง และสมเด็จพระเทพฯ ล้วนเป็นนักบันทึกทั้งสิ้น การบันทึก คือ การเขียน เมื่อมีการเขียนย่อมมีการคิด เมื่อมีการคิดย่อมก่อปัญญา แก้ไขปัญหาได้โดยใช้เหตุผล วิเคราะห์พิจารณา ได้ถูกต้อง นั่นคือ ทางเจริญของมนุษย์

บัญชีครัวเรือน (home accounting) เป็นการนำการบัญชีมาประยุกต์เพื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่ายรายได้และรายจ่ายที่บันทึกอาจเป็นรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคลหรือรายได้และรายจ่ายที่เป็นต้นทุนในการผลิตของธุรกิจขนาดย่อมเพื่อที่จะทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงผลกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบธุรกิจนั้นโดยในเอกสารนี้จะกล่าวถึงการบันทึกบัญชีรายรับที่เป็นของส่วนบุคคลหรือครอบครัวทั้งนี้ข้อมูลรายรับที่ได้จากการบันทึกจะถูกวิเคราะห์เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

2.3.6 วัตถุประสงค์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือน

โดยทั่วไป จุดมุ่งหมายของการบันทึกรายการทางการเงินบัญชีก็เพื่อจัดให้มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ที่กิจการเป็นเจ้าของหนี้สินที่กิจการได้ก่อไว้และทุนของเจ้าของกิจการที่นำมาลงตลอดจนผลการดำเนินงานของกิจการกล่าวคือมุ่งเน้นเพื่อการบริหารงานทางธุรกิจโดยการจัดทำรายงานทางการเงินบัญชีเพื่อให้เจ้าของกิจการทราบถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไร หากเกิดการขาดทุนหรือกำไรน้อยกว่าที่ควรจะเป็นจะได้หาหนทางแก้ไขเพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจให้อยู่รอดปลอดภัยและสามารถเจริญเติบโตต่อไปในอนาคตได้ ในปัจจุบันนอกจากการจัดทำบัญชีเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจแล้วยังสามารถจัดทำบัญชีเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคลได้อีกด้วยโดยมีการนำการบัญชีเข้ามาประยุกต์ใช้กับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเรียกว่า “บัญชีครัวเรือน”

วัตถุประสงค์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือนก็เพื่อให้ผู้บันทึก

1. สามารถวางแผนการใช้จ่ายต่อไปได้อย่างรอบคอบไม่ใช้จ่ายเกินกว่าเงินคงเหลือ เนื่องจากทุกครั้งที่บันทึกบัญชีจะทราบถึงยอดเงินคงเหลือของตน
2. ทราบถึงรายได้และค่าใช้จ่ายของตนและครอบครัวทั้งรายละเอียดและภาพรวม
3. เมื่อผู้บันทึกทำการวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายของตนที่ได้บันทึกไว้แล้วจะสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นทำให้เกิดการประหยัดและการออมและหากมีการใช้จ่ายเท่าที่มีก็จะไม่ก่อให้เกิดหนี้สินจึงสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน การทำบัญชีครัวเรือนในด้านเศรษฐกิจ หรือการบันทึกรายรับรายจ่ายที่ทางราชการพยายามส่งเสริมให้ประชาชนได้ทำกัน นั้นเป็นเรื่องการบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันประจำเดือนว่ามีรายรับจากแหล่งใดบ้าง จำนวนเท่าใด มีรายจ่ายอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด ในแต่ละวัน สัปดาห์ เดือน และปี เพื่อจะได้เห็นภาพรวมว่า ตนเองและครอบครัวมีรายรับเท่าใด รายจ่ายเท่าใด คงเหลือเท่าใด หรือ เงินไม่พอใช้เท่าใด คือรายจ่ายมากกว่ารายรับ และสำรวจว่ารายการใดจ่ายน้อยจ่ายมาก จำเป็นน้อยจำเป็นมาก จำเป็นน้อย อาจลดลง จ่ายเฉพาะที่จำเป็นมาก เช่น ซื้อกับข้าว ซื้อยาซื้อเสื้อผ้า ซ่อมแซมบ้าน การศึกษา เป็นต้น ส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นให้ลด ละ เลิก เช่น ซื้อบุหรี่ยี่ห้อหรู เล่นการพนัน เป็นต้น เมื่อนำรายรับ รายจ่าย มาบวกลบกันแล้วขาดดุลเกินดุลไปเท่าใดเมื่อเห็นตัวเลข จะทำให้เราคิดได้ว่าสิ่งที่ไม่จำเป็นนั้นมีมากหรือน้อยสามารถลดได้หรือไม่เลิกได้ไหม ถ้าไม่ลดไม่เลิกจะเกิดอะไร กับตัวเอง ครอบครัวชุมชน และประเทศหากเราวางแผนการรับการจ่ายเงินของตนเองได้ เท่ากับว่า รู้จักความเป็นคนได้พัฒนาตนเอง ให้เป็นคนมีเหตุมีผล เป็นคนรู้จักพอประมาณ เป็นคนรักตนเอง รัก

ครอบครัว รักชุมชน และรักประเทศชาติมากขึ้นจึงเห็นได้ว่า การทำบัญชีครัวเรือน ในเรื่องรายรับ รายจ่าย ก็คือวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั่นเอง เพราะ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปรัชญาชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมพอดี สอดคล้องถูกต้องตามกฎหมาย ธรรมชาติที่มีทั้งความเป็นเอกภาพและดุลยภาพอยู่เสมอ

การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการจดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันของครัวเรือน และสามารถนำข้อมูลมาวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการออม การใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ดังนั้นการทำบัญชีครัวเรือนมีความสำคัญดังนี้

1. ทำให้ตนเองและครอบครัวทราบรายรับ รายจ่าย หนี้สิน และเงินคงเหลือในแต่ละวัน รายรับหรือ รายได้ คือ เงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพ หรือ ผลตอบแทนที่ได้รับจากการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ หรือ ผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น รายได้จากค่าจ้างแรงงาน เงินเดือน ดอกเบี้ยรับจากเงินฝากธนาคาร หรือ จากเงินให้กู้ยืม รายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ เป็นต้นรายจ่ายหรือ ค่าใช้จ่าย คือ เงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่จ่ายออกไปเพื่อให้ได้สิ่งตอบแทนกลับมา สิ่งตอบแทนอาจเป็นสินค้าหรือบริการ เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำค่าไฟฟ้า (ค่าสาธารณูปโภค)ค่าน้ำมัน ค่าหนังสือตำรา เป็นต้น หรือรายจ่าย อาจไม่ได้รับสิ่งตอบแทนคือสินค้าหรือบริการก็ได้ เช่น เงินบริจาคเพื่อการกุศล เงินทำบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้นหนี้สินคือ ภาระผูกพันที่ต้องชดใช้คืนในอนาคต การชดใช้อาจจ่ายเป็นเงินหรือของมีค่าที่ครอบครัวหรือตนเองมีอยู่ หนี้สินเป็นเงินหรือสิ่งของที่มีค่าที่ครอบครัวหรือตนเองได้รับมาจากบุคคลหรือแหล่งเงินภายนอก เช่น การกู้ยืมเงินจากเพื่อนบ้าน การกู้ยืมเงินจากกองทุนต่างๆ การซื้อสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อ การซื้อสินทรัพย์เป็นเงินผ่อนชำระ หรือการเช่าซื้อ เป็นต้นเงินคงเหลือคือ เงิน หรือ ทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้ หลังจากนำรายรับลบด้วยรายจ่ายแล้วปรากฏ รายรับมากกว่ารายจ่ายจะทำให้มีเงินคงเหลือ หรือในหลักทางบัญชีเรียกว่า กำไร แต่หาก หลังจากนำรายรับลบด้วยรายจ่ายแล้วปรากฏว่ารายจ่ายมากกว่ารายรับจะทำให้เงินคงเหลือติดลบหรือทางบัญชีเรียกว่าขาดทุน นั่นเอง

2. นำข้อมูลการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของรายจ่าย และวางแผนการใช้จ่ายเงิน โดยพิจารณาแต่ละรายการในแต่ละวันมีรายจ่ายใดที่มีความสำคัญมาก และรายจ่ายใดไม่จำเป็นให้ตัดออก เพื่อให้การใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมีพอใช้และเหลือเก็บเพื่อการออมทรัพย์สำหรับใช้จ่ายสิ่งจำเป็นในอนาคต บัญชีครัวเรือนถือเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลัก 3 ข้อคือการพอประมาณถ้ารู้รายรับรายจ่าย ก็จะใช้แบบพอประมาณ แต่มีเหตุผลรู้ว่ารายจ่ายใดจำเป็นไม่จำเป็น และเมื่อเหลือจากใช้จ่ายก็เก็บ

ออม นั่นคือภูมิคุ้มกันที่เอาไว้คุ้มกันตัวเราและครอบครัว บัญชีครัวเรือนสามารถจัดได้หมด จึงนับว่ามีประโยชน์มาก

ข้อควรระวังในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ สัมบันที่กบัญชี ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบันทึกลง และส่งผลให้ไม่อยากบันทึกลงผู้จัดทำเข้าใจผิดในรายการบัญชี ไม่เข้าใจรายการที่เป็นรายรับ จึงไม่ได้บันทึกลงบัญชี เช่น ลูกส่งเงินมาให้พ่อแม่สำหรับใช้จ่ายทุกวันสิ้นเดือน แต่พ่อแม่ไม่ได้บันทึกลงบัญชีรายรับเนื่องจากเข้าใจว่า เงินที่ได้รับมานั้นมิได้เกิดจากการประกอบอาชีพของตนเองหรือ เข้าใจผิดรายการหนี้สิ้นแต่บันทึกว่าเป็นรายรับ ทำให้มิได้เก็บเงินไว้สำหรับจ่ายชำระหนี้ในอนาคต เช่น ยืมเงินจากเพื่อนบ้านมาใช้จ่ายภายในครอบครัว ถึงแม้จะได้รับเงินมาแต่รายการดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นรายรับเนื่องจากตนเองมีภาระผูกพันที่ต้องชดใช้ในโอกาส ซึ่งอาจต้องชดใช้เงินต้นพร้อมดอกเบี้ยด้วย จากสาเหตุดังกล่าวอาจทำให้ครอบครัววางแผนการใช้จ่ายเงินผิดพลาดส่วนข้อผิดพลาดอีกประการหนึ่งคือ การเขียนชื่อรายการผิด การบันทึกตัวเลขผิด การบวกหรือการลบจำนวนเงินผิดอาจเกิดจากการลืมจดบันทึกรายการบัญชี หรือบันทึกรายการซ้ำๆ กันหลายรายการ ปัญหาดังกล่าวแก้ไขโดยการคำนวณจำนวนเงินกระทบยอดเงินคงเหลือในบัญชีกับยอดเงินฝากธนาคารที่ครอบครัวมีอยู่จริง หรือยอดเงินที่เก็บไว้สำหรับใช้จ่ายจริง หากพบว่ายอดเงินคงเหลือในบัญชีเท่ากับยอดเงินคงเหลือในบัญชีเงินฝากธนาคาร แสดงว่าการจัดทำบัญชีถูกต้อง แต่หากกระทบยอดแล้วยอดเงินทั้งสองไม่เท่ากันอาจเกิดจากการบันทึกรายการผิดพลาด หรือเงินสดของครอบครัวสูญหาย ดังนั้นการจดบันทึกลงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากสำหรับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ยิ่งเศรษฐกิจไม่ดี การเงินขาดสภาพคล่องด้วยแล้วละก็คิดหลายท่านคงอยากจะหันมาจดบันทึกรายรับและรายจ่ายกันบ้าง

การวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมระหว่างรายรับและรายจ่าย ครอบครัวต้องมีรายรับมากกว่ารายจ่าย หากพบว่ารายรับน้อยกว่ารายจ่าย ต้องหาแนวทางนำเงินมาใช้จ่ายให้เพียงพอ โดยอาจต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่าย แต่การกู้ยืมเงินไม่ใช่แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เพียงแต่ช่วยให้การใช้จ่ายมีสภาพคล่องชั่วคราวเท่านั้น และในระยะยาวยังส่งผลให้ครอบครัวมีภาระหนี้สินจำนวนมาก ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยซึ่งจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามระยะเวลาที่ยาวนานในการกู้ยืมเงิน เป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก สำหรับการแก้ไขปัญหาคารขาดสภาพคล่องในการใช้จ่ายเงินหรือปัญหาการรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายนั้นมีแนวทางดังนี้

1. การตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก เพื่อลดภาระการจ่ายเงินออกจากครอบครัว เช่น รายจ่ายเกี่ยวกับการพนัน สิ่งเสพติดของมีนเมา รายจ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้น เป็นการสร้างนิสัยมิให้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

2. การลดรายจ่ายที่จำเป็นลง เพื่อสร้างนิสัยการประหยัด อดออม การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างคุ้มค่า เช่น การปลูกผัก ผลไม้ไว้รับประทานเอง เพื่อช่วยลดค่าอาหาร และค่าเดินทางไปตลาด อีกทั้งทำให้สุขภาพดีอีกด้วย ลดการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงแล้วหันมาออกกำลังกาย โดยการปั่นจักรยาน หรือ การเดิน การวิ่งแทนการขับรถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์ เป็นต้น

3. การเพิ่มรายรับ หารายได้เสริมนอกเวลาทำงานปกติ เช่น การใช้เวลารับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้าการขายอาหารหลังเลิกงาน การปลูกผัก หรือเลี้ยงสัตว์ไว้ขาย เป็นต้น

4. การทำความเข้าใจกันภายในครอบครัวเพื่อให้ทุกคนร่วมมือกันประหยัดรู้จักอดออม การใช้ทรัพยากรต่างๆ ลด ละ เลิก รายจ่ายหรือสิ่งที่ไม่จำเป็น และช่วยกันสร้างรายรับให้เพียงพอเหมาะสมกับเศรษฐกิจปัจจุบัน

การจัดทำบัญชีครัวเรือน หรือ บัญชีรายรับรายจ่ายนี้ ไม่ใช่เป็นแต่เพียงการจดบันทึกรายการต่างๆ ที่เป็นเงินเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างควมสามัคคีภายในครอบครัว รู้จักช่วยเหลือแบ่งปันกันในสังคม มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับจากการจดบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทำให้ประชาชนทุกคนรู้จักการบริหารจัดการด้านการเงินและการวางแผนการทำงานทุกอย่างเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ครอบครัวมีความสุข ใช้ชีวิตโดยยึดหลักความพอเพียง มีเหตุมีผล รู้จักพึ่งพาตนเอง มีความพอประมาณ การเงินมีสภาพคล่อง รู้จักการเก็บออม ทุกคนรู้ถึงแหล่งที่มาของรายรับและการใช้ไปของค่าใช้จ่ายในแต่ละวันสามารถนำข้อมูลการใช้จ่ายมาวางแผนบริหารการเงินในอนาคตได้

2.3.7 บัญชีครัวเรือนกับชีวิตประจำวัน

การดำเนินชีวิตประจำวันย่อมมีรายรับและรายจ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นรายรับได้มาจากการทำมาหาเลี้ยงชีพทั้งจากอาชีพหลักและอาชีพรองส่วนรายจ่ายก็ได้แก่ค่าใช้จ่ายต่างๆ ได้แก่ ค่าอุปโภคและบริโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด และไม่มีแนวโน้มที่จะลดลง บัญชีครัวเรือนเป็นบัญชีที่สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเราว่าในแต่ละวันเรามีรายได้เข้ามาแล้วจ่ายค่าใช้จ่ายออกไปเท่าไรปัจจุบันยอดเงินคงเหลือมีเท่าไร ทำให้เกิดการวางแผนการใช้จ่ายต่อไปอย่างรอบคอบใช้จ่ายอย่างพอเพียงเท่าที่มีอย่างระมัดระวัง

2.3.8 ความเกี่ยวข้องระหว่างบัญชีครัวเรือนและเศรษฐกิจพอเพียง

เนื่องจากผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจะสามารถทราบถึงรายได้และค่าใช้จ่ายของตนและครอบครัวจึงสามารถวางแผนการใช้จ่ายต่อไปได้อย่างรอบคอบ เกิดความพอประมาณในการใช้จ่ายสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทำให้เกิดการประหยัดและการออมและหากมีการใช้จ่ายเท่าที่มีก็จะไม่ก่อให้เกิดหนี้สินจึงสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืนเป็นผลให้เกิดภูมิคุ้มกันที่ดี ในการรับการเปลี่ยนแปลงทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตหากเกิดการตกงานหรืออุบัติเหตุที่ทำให้ไม่สามารถหารายได้มาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวได้ การบันทึกบัญชีครัวเรือนจึงสามารถทำให้ผู้บันทึกเกิดคุณสมบัติ 3 ข้อคือ

1. ความพอประมาณในการใช้จ่าย
2. มีเหตุมีผลในการตัดสินใจใช้จ่ายใช้จ่ายอย่างรอบคอบและระมัดระวัง
3. ก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันที่ดีในการรับการเปลี่ยนแปลงทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ซึ่งเป็นไป

ตามคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการในองค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียงโดยอยู่ภายใต้ 2 เงื่อนไขคือ

- ก. ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนการวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายที่บันทึกไว้
 - ข. คุณธรรมคือการดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต
- ผู้บันทึกบัญชีครัวเรือนสามารถทำให้เกิดความพอเพียงหรือพอประมาณกับตนเองอยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ไม่เดือดร้อนเป็นการยึดทางสายกลางโดยเมื่อทำอะไรก็ตามให้พอเหมาะพอควรและมีเหตุมีผลประโยชน์ที่ได้รับจากการบันทึกบัญชีครัวเรือนดังกล่าวข้างต้นให้ผลสอดคล้องกับความหมายคุณสมบัติและเงื่อนไขที่เป็นองค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียงจึงถือได้ว่าบัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือนผลการวิจัยที่ได้สนับสนุนถึงประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือนดังนี้

การวิจัยของวาริพิน มงคลสมัย (2551) เรื่อง “การจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการผลิตผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้งสีทองของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวั๊ก ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน” พบว่า ผลการบันทึกบัญชีทำให้ชุมชนสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและเป็นกำลังใจในการหารายได้เข้าสู่ครอบครัวมากขึ้น

การวิจัยของวาริพิน มงคลสมัย (2552) เรื่อง “การจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิด

เศรษฐกิจพอเพียง” พบว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้ชุมชนลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและมีเงินออมมากขึ้น

การวิจัยของชนิตา ไซติเสถียรกุล (2551) เรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ปกครองนักศึกษาสาขาการบัญชีคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ภาคพายัพเชียงใหม่” พบว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีประโยชน์สูงสุดในด้านที่ทำให้ลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นและมีเงินออมเพิ่มขึ้น

และจากการวิจัยของศุภโชติก์ แก้วทองและสมบุญณ์ เจริญจิระตระกูล (2552) เรื่อง “การประเมินผลการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในเขตตำบลยุโป อำเภอเมืองจังหวัดยะลา” พบว่าหลังการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้นมีค่าใช้จ่ายลดลงมีหนี้สินลดลงและมีเงินออมเพิ่มขึ้นผู้จัดบันทึกสามารถนำข้อมูลที่จัดบันทึกมาบริหารจัดการในการควบคุมพฤติกรรมในการใช้จ่ายของตนได้

สรุปได้ว่าเมื่อผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนทำการบันทึกบัญชีจะทราบถึงยอดคงเหลือของเงินที่เป็นปัจจุบันและสามารถวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายของตนเป็นผลให้

1. สามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินที่ยังคงเหลืออยู่ได้อย่างรอบคอบระมัดระวังและมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะได้ไม่ใช้จ่ายเกินกว่ารายได้
2. สามารถควบคุมพฤติกรรมในการใช้จ่ายของตนได้ตัดหรือลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง
3. หาหนทางในการเพิ่มรายได้
4. มีเงินออมเพิ่มขึ้น
5. ทำให้หนี้สินลดลง

2.3.9 การจัดทำบัญชีครัวเรือน

ในการวิจัยของผู้เขียน (ภัทรา เรื่องสินภิญญา, 2552, หน้า 72) เรื่อง “พฤติกรรมกรรมการบันทึกบัญชีรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคลของนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี” พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีการบันทึกบัญชีรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคลและไม่มีแนวโน้มที่จะทำการบันทึกบัญชีในอนาคตแม้ว่าจะมีทัศนคติที่ดีมากต่อการบันทึกบัญชีก็ตามและส่วนใหญ่มีความต้องการเรียนรู้ในหัวข้อการบันทึกบัญชีรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคลปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการบันทึกบัญชีที่สำคัญปัจจัยหนึ่งได้แก่ระดับความรู้ด้านการบัญชีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความรู้ด้านการบัญชีน้อยจึงเป็นผลให้ไม่มีการบันทึกบัญชี

จากรายงานการวิจัยของวาริพิน มงคลสมัย (2552) เรื่อง “การจัดการความรู้ทางบัญชี

ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่าชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้บันทึกบัญชีครัวเรือนเพราะขาดความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากผลการวิจัยข้างต้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าหากมีการถ่ายทอดความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้แก่บุคคลทั่วไปอาจเป็นสิ่งกระตุ้นให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้

ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ไม่ยาก ทุกคนสามารถทำการบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ด้วยตนเองในเวลาไม่มาก ดังมีแบบฟอร์มซึ่งสามารถจัดทำขึ้นเองได้ง่ายๆ ในสมุดหรือกระดาษเหลือใช้ตามตารางที่ 1 มีวิธีการบันทึกบัญชีตามหัวข้อเรื่องวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือนและมีตัวอย่างการบันทึกบัญชีครัวเรือนตามตารางที่ 2

ภาพ 2.1 ตัวอย่างแบบฟอร์มบัญชีครัวเรือน (บัญชีรายรับและรายจ่าย)

บัญชีรายรับ-รายจ่าย					
วันที่	รายการ	รับ	จ่าย	คงเหลือ	หมายเหตุ
	ยอดคงเหลือยกมา				
	รวม รับ, จ่าย และยอดคงเหลือยกไป				

วิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือน

1. ช่อง “วันที่” ใช้บันทึกวันที่เดือนและปีพ.ศ. ที่เกิดรายการรับเงินหรือจ่ายเงินจริงแต่หากจำวันที่เกิดรายการไม่ได้ให้ใช้วันที่ทำการบันทึกบัญชีแทน
2. ช่อง “รายการ” ใช้บันทึกคำอธิบายหรือรายละเอียดของการรับเงินหรือจ่ายเงินการรับเงินเช่นรับเงินเดือนรับรายได้พิเศษการจ่ายเงินเช่นค่าอาหารค่าพาหนะเดินทางจ่ายค่าเล่าเรียน เป็นต้น
3. ช่อง “รับ” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่ได้รับเข้ามาทุกรายการไม่ว่าจะเป็นรายรับจากอาชีพหลักหรือรายได้อื่นๆ

4. ช่อง “จ่าย” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่จ่ายออกไปทุกรายการไม่ว่าจะจ่ายออกไปในเรื่องใดก็ตาม

5. ช่อง “คงเหลือ” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” คงเหลือหลังจากได้รับเข้ามาหรือจ่ายออกไป ควรคำนวณทุกครั้งที่มีการบันทึกบัญชีการรับเข้าหรือจ่ายออกเพื่อจะได้ทราบว่าปัจจุบันมีจำนวนเงินคงเหลืออยู่เท่าใดโดยตั้งต้นด้วยจำนวนเงินคงเหลือล่าสุดนำรายการรับมาบวกเข้าและนำรายการจ่ายมาหักออกจะได้ยอดคงเหลือปัจจุบันเพื่อสามารถวางแผนการใช้จ่ายในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ช่อง “หมายเหตุ” ใช้บันทึกรายละเอียดที่ต้องการบันทึกเพิ่มเติมจากช่องรายการ

7. บรรทัด “ยอดคงเหลือยกมา” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ในช่องคงเหลือโดยนำตัวเลขมาจากจำนวนเงินในช่อง “คงเหลือ” จากบรรทัด “รวม” (บรรทัดสุดท้าย) ของหน้าบัญชีก่อนหน้านี้ แต่หากเป็นการเริ่มต้นบันทึกบัญชีเป็นครั้งแรกในหน้านี้ให้ใส่จำนวนเงินคงเหลือตามตัวเลขที่มีเงินคงเหลืออยู่เป็นตัวเลขตั้งต้น

8. บรรทัดรวมรับ, จ่ายและยอดคงเหลือยกไปใช้บันทึก “จำนวนเงินรวม” ตามแนวตั้งในช่องรับและจ่ายส่วนช่องคงเหลือเป็นจำนวนเงินคงเหลือที่เป็นปัจจุบันโดยนำตัวเลขนี้มาจากช่องคงเหลือล่าสุดของหน้าบัญชีนี้ซึ่งจำนวนเงินนี้จะนำไปใส่ในบรรทัดยอดคงเหลือยกมาในช่องคงเหลือของหน้าบัญชีถัดไปแต่หากต้องการทราบยอดรวมของรายรับและรายจ่ายในหน้าบัญชีถัดไปด้วยก็ให้ยกยอดรวมในช่องรับและจ่ายไปใส่ในหน้าบัญชีถัดไปพร้อมกันจำนวนเงินยอดคงเหลือยกไปหน้าบัญชีนี้จะต้องเท่ากับจำนวนเงินยอดคงเหลือยกมาในหน้าบัญชีถัดไป

ตัวอย่างการบันทึกบัญชีครัวเรือน

รายการรับ - จ่ายที่เกิดขึ้นในเดือนมิถุนายน 25x1 มีดังนี้

(จำนวนเงินคงเหลือ ณ วันต้นเดือนเท่ากับ 300 บาท)

25x1

มิถุนายน 1	รับเงินเดือนจากผู้ปกครอง 2,000 บาท
	รับค่าทำงานพิเศษ 1,000 บาท
5	จ่ายค่าอาหาร 5 วัน 220 บาท
	จ่ายค่าเดินทาง 200 บาท
10	ซื้อของใช้เบ็ดเตล็ด 180 บาท
	ซื้อรองเท้า 300 บาท
	จ่ายค่าอาหาร 5 วัน 240 บาท
20	ซื้อเสื้อนักศึกษา 200 บาท
	ทำบุญที่วัด 50 บาท
	จ่ายค่าอาหาร 10 วัน 450 บาท
	ซื้อบัตรเติมเงินโทรศัพท์มือถือ 50 บาท
30	จ่ายค่าหอพัก 500 บาท
	จ่ายค่าอาหาร 10 วัน 400 บาท
	รับค่าทำงานพิเศษ 150 บาท
	จ่ายค่านั่งรถไฟ 300 บาท

การบันทึกรายการข้างต้นในสมุดบัญชีครัวเรือนเป็นดังนี้

ภาพ 2.2 ตัวอย่างการบันทึกบัญชีครัวเรือน (บัญชีรายรับและรายจ่าย)

หน้า 1

วันที่	รายการ	รับ	จ่าย	คงเหลือ	หมายเหตุ
1 มิ.ย. X1	ยอดคงเหลือยกมา			300	
	รับเงินเดือนจากผู้ปกครอง	2,000			
	รับค่าทำงานพิเศษ	1,000		3,300	
5 มิ.ย. X1	ค่าอาหาร 5 วัน		220		
	ค่าเดินทาง		200	2,880	
10 มิ.ย. X1	ซื้อของใช้เบ็ดเตล็ด		180		
	ซื้อรองเท้า		300		
	ค่าอาหาร 5 วัน		240	2,160	
20 มิ.ย. X1	ซื้อเสื้อนักศึกษา		200		
	ทำบุญที่วัด		50		
	ค่าอาหาร 10 วัน		450		
20 มิ.ย. X1	ซื้อเสื้อนักศึกษา		200		
	ทำบุญที่วัด		50		
	ค่าอาหาร 10 วัน		450		
	ซื้อบัตรเติมเงินโทรศัพท์มือถือ		50	1,410	
30 มิ.ย. X1	จ่ายค่าหอพัก		500		
	ค่าอาหาร 10 วัน		400		
	รับค่าทำงานพิเศษ	150			
	จ่ายค่าหนังสือเรียน		300	360	
	รวม รับ, จ่าย และยอดคงเหลือยกไป	3,150	3,090	360	

หมายเลข 1. ช่องนี้ไว้ใช้สำหรับจด วัน เดือน ปี ที่เราจดบันทึก เราใช้ด้วยก็ได้ เลือกที่เราบันทึกง่ายๆ และเข้าใจ และใส่รายรับในบรรทัดต่อไป เนื่องจากวันเดือนปีไม่จำเป็นต้องใส่ทุกบรรทัด บรรทัดที่เหลือให้เราใส่รายรับของเราและคนอื่นๆ ในครอบครัวได้ ไม่จำเป็นต้องหาผลรวมบ่อยๆ อยากรู้ตอนไหนเราค่อยมาคิดรวมตอนนั้นได้

หมายเลข 2. ช่องนี้ให้เรากรอกรายการจ่ายต่างๆ และจำนวนเงิน ที่เราหรือคนอื่นๆ ได้จ่ายไปอาจเป็นยอดรวมยอดใหญ่และยอดน้อยๆ ตามใจผู้จดบันทึกได้เลย ในช่องนี้จะทำให้เราย้อนกลับมาดูได้ว่า ในอดีตเราใช้จ่ายอะไรไป จะทำให้เราประเมินได้ว่าค่าใช้จ่ายนั้น สมควรที่จะต้องจ่ายต่อไปอีกหรือไม่ หรือจะลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือยนั้นลง

หมายเลข 3. ช่องนี้จะเป็นยอดรวมจำนวนเงินของช่อง 2 ในแต่ละครั้งที่ได้บันทึก จะทำให้เราทราบจำนวนเงินในระยะเวลาอันใกล้ที่เราได้ใช้จ่ายในครั้งนี้เป็นจำนวนเท่าใด ทำให้ทราบว่าเงินอยู่ที่ใด เงินที่มีนั้นได้หายไปไหนบ้าง เราจ่ายไปมีความสำคัญและมีจำนวนมากน้อยเพียงไป

หมายเลข 4. ช่องนี้จะเป็นยอดรวมจำนวนเงินของช่องที่ 3 รวมกันตั้งแต่ต้นเดือน ซึ่งจะช่วยให้ทราบรายจ่ายตั้งแต่ต้นเดือนจนถึงปัจจุบัน ช่องนี้จะทำให้ผู้ทำบัญชีครัวเรือนนี้ประเมินผลรายจ่ายหรือค่าใช้จ่ายต่างๆ ได้รวมทั้งเดือน และยังสามารถนำไปบวกลบกับรายรับที่ได้มา ทำให้ทราบว่ารายรับมากหรือน้อยกว่ารายจ่ายเป็นจำนวนเงินเท่าใด ทราบที่มา ที่ไปของเงิน นอกจากนี้ยังสามารถใช้ในการวางแผนในการออม การลงทุนหรือการชำระหนี้ในอนาคตได้อย่างดี เพราะเรามีข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ผู้ทำเชื่อถือได้เพราะตนเองเป็นผู้จัดทำเอง การทำบัญชีครัวเรือนมีประโยชน์มากในการบริหารจัดการการเงินที่เรามีอยู่ บริษัท ห้างร้าน หน่วยงานทุกภาคส่วนล้วนมีการจัดทำบัญชีทั้งสิ้น

บัญชีครัวเรือน ซึ่งเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับครอบครัวบันทึกรายได้และรายจ่ายผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจะได้รับประโยชน์คือมีรายได้เพิ่มขึ้นมีค่าใช้จ่ายลดลงมีเงินออมเพิ่มขึ้นมีหนี้สินลดลงและในที่สุดจะสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืนอันเป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งเน้นให้เกิดความพอเพียงหรือพอประมาณกับตนเองอยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ไม่เดือดร้อนเป็นการยึดทางสายกลางโดยอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมายุครบ 87 พรรษาในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2557 จึงขอเชิญชวนทุกท่านได้มีการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตประจำวัน ในหนทางที่ควรจะเป็นโดยเริ่มจากสิ่งที่ทำได้ไม่ยากและใกล้ตัวนั่นก็คือการบันทึกบัญชีครัวเรือน เพื่อให้เกิดวินัยในการใช้จ่ายและเป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยการออมอันจะเป็นผลให้ผู้ปฏิบัติมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.4 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

2.4.1 ความเป็นมา

จากคำบอกเล่าต่อๆ กันมาว่าเดิมเป็นชาวมอญที่อพยพมาจากถิ่นอื่นเมื่อร้อยกว่าปีมาตามลำน้ำเจ้าพระยาและมาตั้งถิ่นฐานที่ปากคลองชื่อกลองบางโพธิ์เหนือเป็นกลุ่มมีบ้านรวมกันหลายๆ หลังได้ตั้งชื่อบ้านว่า “บ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ” ตามชื่อคลองส่งน้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้านสภาพทั่วไปของหมู่บ้านพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มน้ำหลากน้ำจะท่วมทุกปีมีน้ำทำการเกษตรตลอดปีจึงเป็นแหล่งน้ำสมบูรณ์เหมาะสำหรับเป็นพื้นที่เกษตรกรรมเพาะปลูกทำสวนทำนาสภาพดินร่วนซุยมีคลองและแม่น้ำไหลผ่านสภาพดินฟ้าอากาศเป็นแบบมรสุมมี 3 ฤดูและอยู่ในเกณฑ์ปกติทั่วไปเศรษฐกิจโดยรวมของหมู่บ้านเป็นลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงมีการทำการเกษตรแบบผสมผสานระหว่างการทำนากการทำสวนผลไม้การทำสวนผักการเลี้ยงปลาในบ่อในร่องสวนและรับจ้างทั่วไปบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือมีพื้นที่จำนวน 600 ไร่อาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือจดหมู่ที่ 3 ตำบลกระแซง

ทิศใต้จดเขตเทศบาลตำบลบางปรอก

ทิศตะวันออกจดแม่น้ำเจ้าพระยา

ทิศตะวันตกจดหมู่ที่ 3 ตำบลบางโพธิ์เหนือ

จำนวนครัวเรือนและประชากร

จำนวนครัวเรือน 150 ครัวเรือน

จำนวนประชากร 496 คนแยกเป็นชาย 231 คนหญิง 265 คน

การประกอบอาชีพ

อาชีพเกษตรกร รับจ้าง

การคมนาคม

ถนนคอนกรีตเสริมเหล็กจำนวน 1 สาย

ถนนลาดยางจำนวน 1 สาย

ถนนลูกรังจำนวน 1 สาย

ถนนดินจำนวน 1 สาย

แหล่งน้ำประปาหมู่บ้านจำนวน 1 แห่ง

ศาสนาและประเพณีวัฒนธรรม

ประชาชนในหมู่บ้านนับถือศาสนาพุทธประเพณีที่ถือเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นคือประเพณีทำบุญตักบาตรเช้าพรรษาและออกพรรษา ประเพณีการตักบาตรพระร้อยเป็นเพณีที่ทำในเทศกาลออกพรรษา ด้วยการนำอาหารคาว - หวานมาตักบาตร ประเพณีวันสงกรานต์ร่วมก่อพระทรายและปล่อยนกปล่อยปลา นำน้ำหอมไปสรงน้ำพระขอพรจากพระประเพณีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุเพื่อขออวยพรผู้ใหญ่ตามขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ได้ยึดถือกระทำกันมา มีประเพณีและวัฒนธรรมตามเทศกาล ประเพณีวันเด็ก ประเพณีและวัฒนธรรมตามเทศกาลงานสำคัญทางศาสนาและราชพิธีต่างๆ ในเดือนมกราคมจะทำบุญขึ้นบ้านใหม่จะมีการทำบุญตักบาตรที่วัดปล่อยนกปล่อยปลา ในเดือนเมษายนจะมีการทำบุญกลางบ้านซึ่งจะทำหลังวันสงกรานต์ของทุกๆ ปี ตักบาตรในช่วงเช้าและทำบุญศาลเจ้าพ่อในช่วงค่ำ การทำบุญสงกรานต์จะจัดในวันที่ 16 เมษายนของทุกปี โดยตอนเย็นจะมีการขนทรายเข้าวัดและก่อกองทรายเข้าทำบุญตักบาตรที่วัดและรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุและร่วมฉลองสงกรานต์ด้วยกิจกรรมบันเทิงมากมายและมีการกวนข้าวทิพย์หรือข้าวมธุปายาส ขณะกวนก็จะมีกรรจมาทำเพลงอย่างสนุกสนาน

2.4.2 ผลิตภัณฑ์ในชุมชน

ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากไม้ตาล/ยางรถยนต์ นายสมร ร่วมทรัพย์

การทำน้ำยาเอนกประสงค์ นางวรรณ ชูบศรี

การทำขนมไทย นางละเอียด เปรมปรี

น้ำพริกสดเด็ด นางนงเยาว์ จันทอง

การทำปุ๋ยอัดเม็ดปุ๋ยอินทรีย์/ชีวภาพ นายพินิจ ผุดผ่อง

กลุ่มการตัดแยกขยะ นายบุญรุ่ง พันสาย

2.4.3 กองทุนในหมู่บ้าน

1. กองทุนหมู่บ้านงบประมาณ 1,000,000 บาท
2. กองทุนแม่ของแผ่นดินงบประมาณ 28,530 บาท
3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตงบประมาณ 570,000 บาท
4. กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดร.วริศรา เหล่าบำรุง ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีในระดับชุมชนตลอดจนปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของเกษตรกร 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีและการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเกษตรกรครัวเรือนประเภททำสวนในจังหวัดนครสวรรค์จำนวน 200 คนผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การผันแปร (Analysis of Variance ANOVA) เพื่อทำการเปรียบเทียบผลของการฝึกอบรมผู้ทำบัญชีของกลุ่มทอผ้าก่อนและหลังการฝึกอบรมและทำการวิเคราะห์เส้นทาง (ความสัมพันธ์) (Path Analysis) เพื่อใช้ทดสอบเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ทุกเส้นที่อยู่ในกรอบแนวคิดด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Regression) เมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficients) จะนำเสนอตารางแสดงให้เห็นผลเชิงสาเหตุและผลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวทั้งทางตรง (Direct Effect) และทางอ้อม (Indirect Effect) ที่มีต่อตัวแปรตาม ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรครัวเรือนส่วนใหญ่เพศหญิงร้อยละ 55.5 จบการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. มีธัญมปลายหรือเทียบเท่าอายุเฉลี่ย 42 ปีและมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 12,290.50 บาท จากการทำสวนปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือน ก่อนการอบรมค้นพบว่าเกษตรกรครัวเรือนไม่เห็นถึงความสำคัญในการจัดทำบัญชี ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือนและไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลการเงิน ดังนั้น บัญชีครัวเรือนจำเป็นต้องจัดทำแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ 1) สมุดบัญชีครัวเรือนและ 2) รายงานทางการเงินของเกษตรกรครัวเรือนหลังจากอบรมเกษตรกรครัวเรือนแล้วผลการทดสอบก่อนและหลังอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญและพบว่าตัวแปรที่มีผลต่อการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงสาเหตุมากที่สุดคือ

ความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือนซึ่งเป็นผลทางตรงและทางอ้อมผ่านความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือนและการควบคุมตรวจสอบความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือนมีผลในเชิงสาเหตุทางตรงเช่นกัน

ดร.สุภัทธร ทวีจันทร์ ได้ศึกษาเรื่อง การบูรณาการบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านกลาง ตำบลชะบอง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อศึกษาทัศนคติปัญหาอุปสรรคของการประยุกต์ใช้การบัญชีครัวเรือนและ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีสู่ชุมชนบ้านกลาง ตำบลชะบอง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนชุมชนบ้านกลางจำนวน 300 รายซึ่งได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 50 รายจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามและเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมผลจากการศึกษาเชิงปริมาณพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบอาชีพเกษตรกร สมาชิกในครอบครัวประมาณ 4-6 คนและมีรายได้ต่อเดือน/ครอบครัวที่ต่ำกว่า 5,000 บาท (1) ด้านแนวคิดการบัญชีครัวเรือนโดยภาพรวม ชุมชนชาวบ้านกลางมีความรู้เกณฑ์รายรับรายจ่ายเกณฑ์ค่านวนต้นทุนและเกณฑ์การออมอยู่ในระดับมากและสามารถยกตัวอย่างประกอบได้อย่างชัดเจน (2) ด้านแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีความรู้ด้านหลักการพอประมาณด้านหลักการมีเหตุผลด้านแนวคิดภูมิคุ้มกันและด้านแนวคิดความรู้คู่คุณธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีการใช้การประยุกต์แนวคิดเชิงธรรมะมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี (3) การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางการบัญชีโดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้มีทักษะปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนมีระบบการคิดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในระดับปานกลางผลจากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า (1) สภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นไปตามความสนใจเนื่องจากไม่ได้มีหน่วยงานใดบังคับให้ทำมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้เข้ามาให้ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนแต่ไม่ได้มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องและไม่ได้มีมาตรการใดๆ มาบังคับให้จัดทำโดยพบว่ามีเพียงแค่ 3 ครัวเรือนเท่านั้นที่ปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุผลว่าต้องการทราบว่าเป็นแต่ละวันครอบครัวมีการจ่ายอะไรไปบ้างและมีเงินเหลือเท่าไรในแต่ละวันเพื่อวางแผนการใช้จ่ายใน

อนาคต (2) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำให้ไม่มีเวลาในการที่จะบันทึกรายการที่เป็นปัจจุบันในแต่ละวันและไม่สามารถยอมรับความเป็นจริงเกี่ยวกับการจัดทำกรับ - จ่ายได้อีกทั้งขาดแรงกระตุ้นหรือแรงจูงใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีขาดตัวแทนในการถ่ายทอดและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง (3) ข้อเสนอแนะและแนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีสู่การบริหารจัดการที่ดีคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น องค์การบริหารส่วนตำบลสถาบันการศึกษาควรเข้าไปจัดทำแผนการอบรมและสร้างอาสาสมัครในชุมชนเพื่อให้คำแนะนำติดตามและคอยดูแลควบคุมส่งเสริมให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการทำบัญชีและหน่วยงานรัฐบาลที่มีอำนาจในการดูแลและควบคุมเช่นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการปล่อยสินเชื่อหรือการพิจารณาอนุมัติให้สินเชื่อควรที่จะมีมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประชาชนทำบัญชีครัวเรือนเช่นอาจจะมีการพิจารณาให้สินเชื่อโดยแต่ละครอบครัวจะต้องมีผลจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องเป็นลายลักษณ์อักษรมาแสดงก่อนที่จะมีการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ

ไชยา ทองน้อย ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรและศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรหมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลห้วยสะแกอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 265 ครัวเรือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมุติฐาน (Inferential statistics) โดยการวิเคราะห์การผันแปร (Analysis of Variance ANOVA) และทดสอบค่าเฉลี่ยความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธี LSD (Least Significant Difference) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 46 ปีขึ้นไประดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาสามารถต่อเดือนต่ำกว่า 3,000 บาทและมีขนาดของครัวเรือน 3-6 คน 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรพบว่าส่วนใหญ่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในด้านการเพิ่มศักยภาพด้านการปฏิรูปการศึกษา ด้านการสร้างปัญญาและด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 3) การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร จำแนกตามอายุการศึกษารายได้และขนาดของครอบครัวพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ (ระดับ 0.05)

นางรัตติยา ราชเจริญ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชีเบื้องต้น เรื่องบัญชีครัวเรือนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมการสอนแบบผสมผสานการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาบัญชีเบื้องต้นเรื่องบัญชีครัวเรือนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมการสอนแบบผสมผสานให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบัญชีเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมการสอนแบบผสมผสานระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมการสอนแบบผสมผสานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5/8 โรงเรียนปรางค์กู่ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 37 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด ประกอบด้วย (1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาบัญชีเบื้องต้น เรื่องบัญชีครัวเรือนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมการสอนแบบผสมผสานแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 9 แผน จัดการเรียนการสอนจำนวน 18 ชั่วโมง (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชีเบื้องต้นซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ (multiple choice) 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อซึ่งมีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.38 - 0.79 มีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.22 - 0.67 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 และ (3) แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนวิชาบัญชีเบื้องต้นโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมการสอนแบบผสมผสาน จำนวน 1 ฉบับ มีข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่ 0.414 ถึง 0.776 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.864 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระกัน ผลการวิจัย ปรากฏดังนี้ 1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชีเบื้องต้นเรื่องบัญชีครัวเรือนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมการสอนแบบผสมผสาน มีประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้ 82.66 - 82.09 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาบัญชีเบื้องต้นเรื่องบัญชีครัวเรือนตามแนวปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมการสอนแบบผสมผสานของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบัญชีเบื้องต้นหลัง
เรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสถิติที่ (t-test) เท่ากับ
47.48 3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจโดยรวมต่อการเรียน
วิชาบัญชีเบื้องต้นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ
0.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
ได้แก่ เนื้อหาที่เรียนเข้าใจง่ายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 ข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 และส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64

ศิวัต ศรีสวัสดิ์ ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้
ที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและปัจจัย
ที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่
ถูกต้องร่วมกันและเป็นแนวทางการเผยแพร่แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษาครั้งนี้
ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 15
ปีจำนวน 400 รายในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2552 โดยนำข้อมูลที่ได้จาก
แบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่
(Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัธยฐาน เลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation) และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้วยสถิติ
เชิงอนุมาน (Inductive Statistics) ได้แก่ สถิติการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t –
test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F – test: One – way Analysis of Variance) และ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
เพื่อการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่าผู้ที่มี
ภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่
ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว สถานะ
ของการอยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ระดับการศึกษาพื้นฐานการศึกษา
อาชีพ ประสบการณ์ทำงาน การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การออมเงินและการบริจาคทรัพย์เพื่อสาธารณประโยชน์ ส่วนปัจจัยที่ไม่มี

ความสัมพันธ์กับความถี่ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ เพศ ถิ่นที่กำเนิด ถิ่นที่เติบโต ศาสนา ความถี่ของการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การได้รับการอบรมความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาระหนี้สินสถานภาพทางสังคม ประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและการอาศัยในชุมชนที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ ข้อเสนอแนะจากการศึกษาคือภาครัฐควรส่งเสริมให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการเปิดให้มีหลักสูตรรวมถึงการเขียนตำรา/ หนังสือเรียนที่เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้นควบคู่กับการพัฒนารูปแบบที่น่าสนใจมากขึ้นเพื่อจะได้เข้าถึงประชาชนทุกลำดับชั้นเนื่องจากปัจจุบันจะเห็นว่า การนำเสนอผ่านสื่อมวลชนสามารถให้ความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับผู้ที่มีการศึกษาสูงได้ค่อนข้างดีแล้วแต่ยังไม่สามารถสื่อสารให้ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำเข้าใจได้ควรใช้รูปแบบการนำเสนอแบบใหม่ ๆ

สัทัญญา ชัยวิชู ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุน ปัจจัยด้านการรับรู้และปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามและใช้วิธีการสุ่มแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non probability Sampling) ส่วนการวิเคราะห์ใช้ค่าร้อยละในเชิงพรรณนา สถิติที่ใช้ในการวิจัยการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และไคสแควร์ (Chi-square) กับสมการจำแนกกลุ่ม (Multiple Discriminants Analysis: MDA) สำหรับวิธีการประมวลผลเพื่อวิเคราะห์นั้นใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นหลักโดยการใช้โปรแกรม SPSS ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านประชากรศาสตร์คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้รวมต่อเดือน รายจ่ายรวมต่อเดือนและเงินออมต่อเดือนมีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญอยู่ที่ระดับ 0.05 ปัจจัยทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการวิเคราะห์ผลโดยการจำแนกกลุ่ม (Multiple Discriminants Analysis: MDA) เพื่อจำแนกกลุ่มของปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุน ปัจจัยด้านการรับรู้และปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยดังกล่าวสามารถจำแนก

กลุ่มพฤติกรรมกรจัดทำบัญชีครัวเรือนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ

สุนีย์ ตฤณขจีและนิยะดาวิเศษ บริสุทธิ์ ศึกษาการรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน รวมทั้งสาเหตุที่ทำให้ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีที่อยู่อาศัยในสำเนาทะเบียนบ้าน 20 ตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 343 คน โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นผู้มีที่อยู่อาศัยในสำเนาทะเบียนบ้านในตำบลบ้านใหม่เป็นเพศหญิงมีอายุต่ำกว่า 20 ปีเป็นนักเรียน/ นักศึกษามีการศึกษาระดับประถมศึกษาและส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนระหว่าง 5,001 - 10,000 บาทในส่วนของกรรับรู้และช่องทางการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์ให้จัดทำบัญชีครัวเรือนปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือปัจจัยด้านการจัดการทางการเงินโดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อยคือการได้เรียนรู้การบริหารและวางแผนการใช้เงินมากที่สุดและปัจจัยด้านครอบครัวโดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อยคือการเห็นคุณค่าของเงินมากขึ้น รองลงมาเป็นปัจจัยด้านชุมชนโดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อยคือความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชนและจากการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกันตามเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนแต่แตกต่างกันตามอายุ อาชีพและระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ในส่วนของสาเหตุที่ทำให้ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือน ในปัจจุบันพบว่าประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นว่าเป็นเสียเวลาในการจัดทำ

เอนก ชิตเกษรพรรณ นุชชัย ปินชนะ ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการรายจ่ายและเพิ่มรายได้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตำบลท่าตุ้ม อำเภอป่าซาง การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการรายจ่ายและเพิ่มรายได้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการในการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการดำเนินงานใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกการสนทนากลุ่มย่อยและเวทีเสวนาอีกทั้งการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนด้วยการดูงานชุมชนต้นแบบและ

การลงมือปฏิบัติตามหลักวงจร P-D-C-A ได้แก่การวางแผนการทดลองปฏิบัติวิเคราะห์ ประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสารภีชัยและบ้านไร่ป่าคา เป็นตัวแทนของประชากรตำบลท่าตุ้มอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า ระบบการเงินภายในครัวเรือนของชุมชนตำบลท่าตุ้มมีรายได้หลักจากการเกษตรได้แก่ลำไยและข้าว ซึ่งผลผลิตและราคาผลผลิตมีความผันผวนส่วนรายได้เสริมจากการทำสีกรรมมีปริมาณผลผลิตน้อยและคุณภาพต่ำจึงไม่สามารถสร้างรายได้ได้อย่างจริงจัง ปัญหาด้านรายจ่าย ชุมชนไม่มีความเข้าใจพฤติกรรมการจ่ายของครัวเรือนอย่างแท้จริงเนื่องจากไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนส่งผลให้ไม่สามารถวางแผนการลดรายจ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการรายจ่ายและเพิ่มรายได้พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการรายจ่ายและเพิ่มรายได้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนมี 2 ปัจจัยดังนี้ 1) ปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จ ประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคลต้องมีพื้นฐานความเข้าใจในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงและปัจจัยด้านกระบวนการกลุ่มของชุมชนและการมีผู้นำที่มีความเข้มแข็ง 2) ปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จประกอบด้วยปัจจัยทางกายภาพของชุมชนได้แก่ทรัพยากรต่างๆ รวมทั้งปัจจัยด้านภูมิปัญญาที่สามารถนำไปสู่การสร้างรายได้ปัจจัยกระบวนการจัดการชุมชนที่มีประสิทธิภาพเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยดำเนินการจัดตั้งในรูปแบบคณะกรรมการรวมทั้งดำเนินการวางแผนและกระตุ้นให้มีการดำเนินงานตามแผนและปัจจัยจากการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับสำหรับผลการศึกษาแนวทางการจัดการรายจ่ายและเพิ่มรายได้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนโดยเริ่มจากการสร้างความตระหนักและการยอมรับถึงประโยชน์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือน การกำหนดแผนกิจกรรมเพื่อดำเนินการลดรายจ่ายตามข้อมูลจากการบันทึกบัญชีครัวเรือนการดำเนินกิจกรรมตามแผนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น การเสริมประสิทธิภาพด้วยการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมการประเมินผลกิจกรรมเพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรครวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินกิจกรรมในรอบต่อไปอีกทั้งมีมาตรการในการกระตุ้นและส่งเสริมให้ชุมชนดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การออกมอย่างยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยวิจัยในเชิงพรรณนาและเชิงสถิติ โดยงานวิจัยชิ้นนี้เป็นแบบ Descriptive Research ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลมาทำการศึกษาและวิเคราะห์โดยมีขั้นตอนของวิธีการดำเนินการศึกษา ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานีจำนวน 30 คน

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานีจำนวน 30 คน โดยขอความอนุเคราะห์ให้ทำการตอบแบบสอบถาม

3.2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่างๆ ซึ่งได้แก่ ตำรา วิชาการ ระเบียบ วารสาร งานวิจัย หนังสือต่างๆ เอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ต

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่างตอบด้วยตัวเอง รูปแบบของแบบสอบถามใช้ทั้งการสอบถามแบบปลายปิดและสอบถามปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำสอบถามแบบปลายปิด ถามเกี่ยวกับข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม (Checklist) ซึ่งจะถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายรับ

ส่วนที่ 2 เป็นคำสอบถามแบบปลายปิด ถามเกี่ยวกับข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม (Checklist) ซึ่งจะถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ส่วนที่ 3 เป็นคำสอบถามแบบปลายปิด ถามเกี่ยวกับข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม (Checklist) ซึ่งจะถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยปัจจัยที่มีผลต่อตัดสินใจทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งกำหนดระดับความคิดเห็นดังนี้

5 หมายถึง คิดเห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง คิดเห็นด้วยมาก

3 หมายถึง คิดเห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง คิดเห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง คิดเห็นด้วยน้อยที่สุด

แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชาวบ้านชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี จะคำนวณจากช่วงกว้างระหว่างขั้นตามหลักการหาค่าพิสัย ดังนี้

$$\text{ขั้นตรรกาคขั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}}$$

$$= \frac{5 - 1}{5}$$

$$= 0.8$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายคะแนนของระดับปฏิบัติได้ดังนี้
 คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง การประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด
 คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง การประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมาก
 คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง การประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง การประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับน้อย
 คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง การประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.4 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

กระบวนการในการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

3.4.1 การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและนำมาปรับปรุงแก้ไข สรุปว่า แบบสอบถามทุกข้อสามารถนำไปใช้ได้

3.4.2 การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try – Out) กับกลุ่มประชากรตัวอย่างจำนวน 5 คน แล้วนำไปวิเคราะห์หาความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยใช้แนวคิดของ Cronbach ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.80 สรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือเพียงพอสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยได้

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อเรื่องแล้วแยกวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ตลอดจนสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3.5.2 ในส่วนของแบบสอบถามนั้น เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามได้ครบ 30 ชุดตามที่ได้กำหนดไว้แล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาตรวจสอบข้อมูล ความสมบูรณ์ของคำตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามมาลงรหัส (Coding) และวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลที่ได้จากการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Discriptive Analysis) เป็นการบรรยายข้อมูล โดยวิธีการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายถึงลักษณะของประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ระดับความรู้ ความเข้าใจต่อความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
X ²	แทน	ค่าความสัมพันธ์
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (Probabillity)
α	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อน ($\alpha = 0.05$)
Sig.	แทน	นัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม รายรับของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน หนี้สินกับสถาบันการเงิน และแหล่งข่าวสารที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน ช่วงเวลา สถานที่ การสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ในการทำบัญชีครัวเรือน การได้รับแจกสมุดบัญชีครัวเรือนจากภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน การได้รับการสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือน ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ที่ได้หลังจากผ่านการอบรมหลักการทำบัญชีครัวเรือนไปจัดทำบัญชีครัวเรือน และบุคคลที่เป็นผู้จัดบันทึกบัญชีของครัวเรือน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ ปัจจัยในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายซึ่งใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีครัวเรือน

การวิจัยในครั้งนี้ ประชากรที่ศึกษาได้แก่ ประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นตัวแทนของสมาชิกในครัวเรือนนั้นๆ จำนวน 30 คน ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม รายรับของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน หนี้สินกับสถาบันการเงิน และแหล่งข่าวสารที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง ต่อไปนี้

ตาราง 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ชาย	10	33.3
หญิง	20	66.7
รวม	30	100.0

จากการตาราง 4.1 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 และเป็นเพศชาย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3

ตาราง 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรจำแนกตามเพศ

อายุ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 40	4	13.3
41 - 50	13	43.3
51 - 60	7	23.3
61 - 70	3	10.0
71 - 80	3	10.0
รวม	30	100.0

จากการตาราง 4.2 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ ระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.3 รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมาคือช่วงอายุต่ำกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.3 และน้อยที่สุดมีสองช่วงอายุที่มี จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนเท่ากัน คือ ช่วงอายุ 61 – 70 ปี และช่วงอายุ 71 – 80 ปี คิด เป็นร้อยละ 10.0

ตาราง 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
2	2	6.7
3	3	10.0
4	10	33.3
5	7	23.3
มากกว่า 5	8	26.7
รวม	30	100.0

จากตาราง 4.3 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มากกว่า 5 คน ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 26.7 รองลงมาคือ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมาคือ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 น้อยที่สุดคือ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7

ตาราง 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	15	50.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	7	23.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย	5	16.7
ปวช./ปวท.	2	6.7
ปวส./อนุปริญญา	1	3.3
รวม	30	100.0

จากตาราง 4.4 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 รองลงมาคือระดับ ปวส./ ปวท. จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 และน้อยที่สุดคือระดับ ปวส./ อนุปริญญา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตาราง 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่จำแนกตามรายรับของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน

รายรับของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000	11	36.7
5,001-15,000	11	36.7
15,001-25,000	3	10.0
25,001-55,000	4	13.3
55,001-70,000	1	3.3
รวม	30	100.0

จากตาราง 4.5 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายรับของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน อยู่ในช่วงต่ำกว่า 5,000 บาทและอยู่ในช่วง 5,001 – 15,000 บาทช่วงละ 11 ครัวเรือนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาคือ 25,001 – 55,000 บาท จำนวน 4 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 13.3 รองลงมาคือ 15,001 – 25,000 บาท จำนวน 3 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และน้อยที่สุดคือ 55,001 – 70,000 บาท จำนวน 1 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตาราง 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่จำแนกตามการมีหนี้สิน
กับสถาบันการเงิน

การมีหนี้สินกับสถาบันการเงิน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่มี	23	76.7
ธนาคารอื่นๆ	5	16.7
สหกรณ์การเกษตร	1	3.3
ธ.ก.ส.	1	3.3
รวม	30	100.0

จากตาราง 4.6 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สินกับ
สถาบันการเงินใด จำนวน 23 คร่าวเรือนคิดเป็นร้อยละ 76.7 รองลงมาคือมีหนี้สินกับธนาคารอื่นๆ
จำนวน 5 คร่าวเรือนคิดเป็นร้อยละ 16.7 และน้อยที่สุดคือมีหนี้สินกับสหกรณ์การเกษตรกับ ธ.ก.ส.
จำนวนอย่างละ 1 คร่าวเรือนคิดเป็นร้อยละ 3.3

ตาราง 4.7 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่จำแนกตามแหล่งข่าวสาร
ที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อทำบุญซีครัวเรือน

แหล่งข่าวสารที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อทำบุญซีครัวเรือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์	2	6.7
โทรทัศน์	18	60.0
วิทยุกระจายเสียง	5	16.7
ธ.ก.ส.	4	13.3
อื่นๆ (เพื่อนบ้าน)	1	3.3
รวม	30	100.0

จากตาราง 4.7 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแหล่งข่าวสารที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อทำบุญซีครัวเรือนคือโทรทัศน์ ซึ่งมีจำนวน 18 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 60.0 รองลงมาคือ ธ.ก.ส.จำนวน 4 ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 13.3 รองลงมาคือหนังสือพิมพ์มีจำนวน 2 ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 6.7 และอันดับสุดท้ายคืออื่นๆ (ได้รับจากเพื่อนบ้าน) จำนวน 1 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำบุญซีครัวเรือน

การวิจัยในครั้งนี้ ประชากรที่ศึกษาได้แก่ ประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นตัวแทนของสมาชิกในครัวเรือนนั้นๆ จำนวน 30 คน ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำบุญซีครัวเรือน ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำบุญซีครัวเรือน ช่วงเวลา สถานที่ การสนับสนุนจากหน่วยงาน การทำบุญซีครัวเรือน การได้รับแจกสมุดบุญซีครัวเรือนจากภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำบุญซีครัวเรือน การได้รับการสอนการจัดทำบุญซีครัวเรือน ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ที่ได้หลังจากผ่านการอบรมหลักการทำบุญซีครัวเรือนไปจัดทำบุญซีครัวเรือน และบุคคลที่เป็นผู้จัดบันทึกบุญซีของครัวเรือน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางต่อไป

ตาราง 4.8 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่เคยและไม่เคยมีประสบการณ์ในการ
ทำบัญชีครัวเรือนมาก่อน

ประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เคย	21	70.0
ไม่เคย	9	30.0
รวม	30	100.0

จากตาราง 4.8 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยมี
ประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือนมาก่อน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70.0 และไม่เคยมี
ประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือนมาก่อน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0

ตาราง 4.9 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่ใช้ช่วงเวลาใดในการทำบัญชีครัวเรือน

เวลาในการทำบัญชีครัวเรือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เช้า	4	13.3
กลางวัน	8	26.7
เย็น	10	33.6
กลางคืน	8	26.7
รวม	30	100.0

จากตาราง 4.9 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ช่วงเวลาเย็นใน
การทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาใช้ช่วงเวลากลางวันในการทำ
บัญชีครัวเรือน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 ช่วงเวลากลางคืนในการทำบัญชีครัวเรือน
จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 และใช้ช่วงเวลาเช้าในการทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 4 คน คิด
เป็นร้อยละ 13.3

ตาราง 4.10 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่ได้ใช้สถานที่ใดในการทำบัญชีครัวเรือน

สถานที่ในการทำบัญชีครัวเรือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
บ้าน	28	93.3
ที่ทำงาน	2	6.7
รวม	30	100.0

จากตาราง 4.10 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้สถานที่ที่บ้านในการทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.3 และใช้สถานที่ที่ทำงานในการทำครัวเรือน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7

ตาราง 4.11 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	20	66.7
ธ.ก.ส.	3	10.0
สหกรณ์การเกษตร	2	6.7
สำนักงานบัญชีจังหวัด	2	6.7
อื่นๆ	3	10.0
รวม	30	100.0

จากตาราง 4.11 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 รองลงมาได้รับการสนับสนุนจาก อ.ก.ส กับอื่นๆ (เพื่อนบ้าน) ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 รองลงมาได้รับการสนับสนุนจากอื่นๆ (เพื่อนบ้าน) ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และสุดท้ายได้รับการสนับสนุนจาก สหกรณ์ การเกษตรและสำนักงานบัญชีจังหวัด ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวนหน่วยงานละ 2 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 6.7

ตาราง 4.12 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่ทำบัญชีครัวเรือนสม่ำเสมอเพียงใด

ความสม่ำเสมอของการทำบัญชีครัวเรือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ทุกวัน	4	13.3
1 ครั้ง/สัปดาห์	17	56.7
3 ครั้ง/สัปดาห์	2	6.7
5 ครั้ง/สัปดาห์	1	3.3
มากกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์	3	10.0
อื่นๆ	3	10.0
รวม	30	100.0

จากตาราง 4.12 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ทำบัญชีครัวเรือนสม่ำเสมอ 1 ครั้ง/สัปดาห์จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 56.7 รองลงมาคือทำทุกวัน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 รองลงมาคือมากกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์กับอื่นๆ (ไม่ได้ทำ) อย่างละ 3 คนคิดเป็นร้อยละ 10.0 รองลงมาคือทำ 3 ครั้ง/สัปดาห์จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 และสุดท้ายคือ 5 ครั้ง/สัปดาห์จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตาราง 4.13 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่ได้และไม่ได้รับแจกสมุดบัญชีครัวเรือนจากภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ

การได้รับแจกสมุดบัญชีครัวเรือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ได้	23	76.7
ไม่ได้	7	23.3
รวม	30	100.0

จากตาราง 4.13 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับแจกสมุดบัญชีครัวเรือนจากภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ จำนวน 23 คนคิดเป็นร้อยละ 76.7 และไม่ได้รับแจกสมุดบัญชีครัวเรือนจากภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 23.3

ตาราง 4.14 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่เคยและไม่เคยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากภาครัฐ

การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ได้	26	86.7
ไม่ได้	4	13.3
รวม	30	100.0

จากตาราง 4.14 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากภาครัฐ จำนวน 26 คนคิดเป็นร้อยละ 86.7 และไม่เคยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากภาครัฐ จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 13.3

ตาราง 4.15 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่เคยได้รับการสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากหน่วยงาน

การได้รับการสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	19	63.6
ธ.ก.ส.	5	16.7
เพื่อนบ้าน	3	10.0
เอกสารต่างๆ	3	10.0
รวม	30	100.0

จากตาราง 4.15 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยได้รับการสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน 19 คนคิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมาคือ ธ.ก.ส.จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 16.7 และเพื่อนบ้านกับเอกสารต่างๆ อย่างละจำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 10.0

ตาราง 4.16 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่เข้าใจและสามารถนำความรู้ที่ได้หลังจากการผ่านการอบรมนำไปปฏิบัติได้และเข้าใจแต่นำไปปฏิบัติไม่ได้

ความเข้าใจและการนำไปปฏิบัติ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้	23	76.7
เข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติไม่ได้	7	23.3
รวม	30	100.0

จากตาราง 4.16 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่เข้าใจและสามารถนำความรู้ที่ได้หลังจากการผ่านการอบรมหลักการทำบัญชีครัวเรือนไปจัดทำบัญชีครัวเรือนได้จำนวน 23 คนคิดเป็นร้อยละ 76.7 และเข้าใจแต่นำไปปฏิบัติไม่ได้จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 23.3

ตาราง 4.17 แสดงจำนวนและร้อยละ ของจำนวนประชากรที่เป็นบุคคลที่จัดบันทึกบัญชีครัวเรือน

บุคคลที่จัดบันทึกบัญชีครัวเรือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ตนเอง	24	80.0
คู่สมรส	3	10.0
บุตร	1	3.3
อื่นๆ	2	6.7
รวม	30	100.0

จากตาราง 4.17 พบว่า จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่จัดบันทึกบัญชีครัวเรือนด้วยตนเอง จำนวน 24 คนคิดเป็นร้อยละ 80.0 รองลงมาคือคู่สมรสเป็นผู้ที่จัดบันทึกบัญชีครัวเรือน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 รองลงมาคืออื่นๆ (ไม่มีผู้จัดบันทึก) จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 และสุดท้ายคือบุตรเป็นผู้ที่จัดบันทึกบัญชีครัวเรือนจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานีและได้กำหนดค่าคะแนนของคำถามดังนี้

น้อยที่สุด	มีค่า 1 คะแนน
น้อย	มีค่า 2 คะแนน
ปานกลาง	มีค่า 3 คะแนน
มาก	มีค่า 4 คะแนน
มากที่สุด	มีค่า 5 คะแนน

จากนั้นนำคะแนน ของผู้ให้ข้อมูลที่ระบุมาคำนวณน้ำหนัก ค่าเฉลี่ยในแต่ละปัจจัย โดยมีเกณฑ์ค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย ระดับความเห็น

4.51 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

ในเกณฑ์การศึกษาค้นคว้าได้ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 ก: 101)

ตาราง 4.18 แสดงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลอง
บางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	N	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
1. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน				
1.1 ท่านมีความจำเป็นต้องทำบัญชีครัวเรือน	30	3.73	0.9	มาก
1.2 การทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีเงินออมมากขึ้น	30	3.70	0.79	มาก
1.3 ความยากในการทำบัญชีครัวเรือนทำให้ไม่อยากทำบัญชีครัวเรือน	30	2.93	0.90	ปานกลาง
1.4 การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนชำระหนี้ได้ตรงตามเวลาที่กำหนด	30	3.33	0.95	ปานกลาง
1.5 การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างสม่ำเสมอจะทำให้คิดอยากจะทำบัญชีครัวเรือนมากขึ้น	30	3.60	1.03	มาก
1.6 การได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐทำให้การทำบัญชีครัวเรือนเป็นเรื่องที่ง่ายขึ้น	30	3.76	0.89	มาก
1.7 การได้รับการอบรม ทำให้เข้าใจการทำบัญชีครัวเรือนและนำไปปฏิบัติได้	30	3.76	0.72	มาก
1.8 การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ทราบรายละเอียดรายได้-รายจ่าย ของครอบครัวในแต่ละเดือน	30	3.6	0.77	มาก
1.9 การทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น	30	3.8	0.8	มาก
1.10 การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนการเพิ่มรายได้หรือลดรายจ่าย ที่ไม่จำเป็นได้	30	3.53	0.89	มาก
1.11 การทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและไม่ฟุ่มเฟือย	30	3.40	0.93	ปานกลาง

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	N	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
2.ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน				
2.1การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถปฏิบัติตัวตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	30	3.70	1.02	มาก
3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน				
3.1ผู้ทำบัญชีครัวเรือนขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน	30	3.10	0.95	ปานกลาง
3.2ขาดแหล่งข้อมูลจากภาครัฐและเอกชนในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน	30	3.13	0.86	ปานกลาง
3.3ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน	30	3.06	0.90	ปานกลาง
3.4การทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและทำให้เสียเวลา	30	2.96	0.99	ปานกลาง
3.5ขาดการช่วยเหลือ แนะนำ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน	30	3.00	0.90	ปานกลาง
3.6มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่สามารถจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้	30	2.96	0.99	ปานกลาง
3.7ขาดสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน	30	2.76	1.00	ปานกลาง
3.8ไม่สามารถจดจำรายการใช้จ่ายในวันที่ผ่านมาบันทึกบัญชีครัวเรือน	30	2.83	0.83	ปานกลาง
3.9เบื่อหน่ายต่อการมาจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน	30	2.76	0.77	ปานกลาง
3.10ไม่ชอบและไม่สนใจในประโยชน์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือน	30	2.83	0.94	ปานกลาง

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	N	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
3.11ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน	30	2.96	1.09	ปานกลาง
4. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน				
4.1เมื่อบันทึกบัญชีครัวเรือนแล้วไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์	30	2.83	1.05	ปานกลาง
4.2ขาดแรงจูงใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน	30	2.83	1.01	ปานกลาง

จากตาราง 4.18 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.91 ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ในการทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 โดยในรายละเอียดพบว่า ปัจจัยในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเรียงจากมากไปหาน้อย คือ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้นมีผลในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) รองลงมาคือ การได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐทำให้การทำบัญชีครัวเรือนเป็นเรื่องที่ง่ายขึ้นมีผลในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) การได้รับการอบรมทำให้เข้าใจการทำบัญชีครัวเรือนและนำไปปฏิบัติได้ มีผลในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) มีความจำเป็นต้องทำบัญชีครัวเรือน มีผลในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$) การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีผลในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) การทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีเงินออมมากขึ้น มีผลในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างสม่ำเสมอจะทำให้คิดอยากจะทำบัญชีครัวเรือนมากขึ้นมีผลในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$) การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ทราบรายละเอียดรายรับ - รายจ่ายของครอบครัวในแต่ละเดือน มีผลในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$) การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนการเพิ่มรายได้หรือลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้ มีผลในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$) การทำบัญชีครัวเรือนทำให้มี

การใช้จ่ายอย่างรอบคอบและไม่ฟุ่มเฟือย มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$) การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนชำระหนี้ได้ตรงตามเวลาที่กำหนด มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.33$) ความยากในการทำบัญชีครัวเรือนทำให้ไม่ยากทำบัญชีครัวเรือน มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.93$)

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชนชุมชนหมู่บ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ในการทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.94 โดยในรายละเอียดพบว่า ปัจจัยปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ขาดแหล่งข้อมูลจากภาครัฐและเอกชนในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.13$) รองลงมา คือ ผู้ทำบัญชีครัวเรือนขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.10$) ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.06$) ขาดการช่วยเหลือ แนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$) การทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและทำให้เสียเวลา มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.96$) มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่สามารถจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.96$) ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.96$) ไม่สามารถจดจำรายการใช้จ่ายในวันที่ผ่านมา บันทึกบัญชีครัวเรือน มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.83$) ไม่ชอบและไม่สนใจในประโยชน์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือน มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.83$) เมื่อบันทึกบัญชีครัวเรือนแล้วไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.83$) ขาดแรงจูงใจในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.83$) เปื่อหน่วยต่อการมาจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.76$) ขาดสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน มีผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.76$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานีและเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มประชากร คือ ประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ได้แก่ ไค - สแควร์ (Chi-Square) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 รายละเอียด ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 การอภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการการวิจัยครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย ผลการวิเคราะห์สรุปผลการวิจัยได้ว่า

ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.7 อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 43.3 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน ร้อยละ 33.3 อยู่ในระดับการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 50.0 มีรายรับของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน อยู่ในช่วงต่ำกว่า 5,000 บาทและอยู่ในช่วง 5,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 36.7 ไม่มีหนี้สินกับสถาบันการเงิน ร้อยละ 76.7 แหล่งข่าวสารที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการทำบัญชีครัวเรือนคือโทรทัศน์ ร้อยละ 60.0

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำบัญชีครัวเรือน ประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือนมาก่อน ร้อยละ 70.0 ใช้ช่วงเวลาเย็นในการทำบัญชีครัวเรือน ร้อยละ 33.3 ใช้สถานที่ที่บ้านในการทำบัญชีครัวเรือน ร้อยละ 93.3 ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ร้อยละ 66.7 ได้ทำบัญชีครัวเรือนสม่ำเสมอ 1 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 56.7 ได้รับแจกสมุดบัญชีครัวเรือนจากภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ ร้อยละ 76.7 เคยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากภาครัฐ ร้อยละ 86.7 เคยได้รับการสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้อยละ 63.3 เป็นบุคคลที่เข้าใจและสามารถนำความรู้ที่ได้หลังจากการผ่านการอบรมหลักการจัดทำบัญชีครัวเรือนไปจัดทำบัญชีครัวเรือนได้ ร้อยละ 76.7 เป็นบุคคลที่จัดบันทึกบัญชีครัวเรือนด้วยตนเอง ร้อยละ 80.0

5.1.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี สรุปได้ว่า

ปัจจัยในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีผลต่อประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ในการทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น การได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐทำให้การทำบัญชีครัวเรือนเป็นเรื่องที่ง่ายขึ้น การได้รับการอบรมทำให้เข้าใจการทำบัญชีครัวเรือนและนำไปปฏิบัติได้ และความจำเป็นต้องทำบัญชีครัวเรือน

ปัจจัยปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือขาดแหล่งข้อมูลจากภาครัฐและเอกชนในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน ผู้ทำบัญชีครัวเรือนขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน

5.1.2 การทดสอบสมมติฐานการค้นคว้าอิสระ

จากสมมติฐานการค้นคว้าอิสระ ผลการศึกษาพบว่า

5.1.2.1. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี

5.1.2.2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี กล่าวโดยสรุป ปัจจัยทั้ง 2 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี

5.2 การอภิปรายผล

จากผลการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี มีประเด็นที่พบหลายประเด็นจากการนำมาวิเคราะห์ มีดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี

ปัจจัยที่มีผลในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีผลต่อประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ในการทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือการทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น การได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐทำให้การทำบัญชีครัวเรือนเป็นเรื่องที่ง่ายขึ้น การได้รับการอบรมทำให้เข้าใจการทำบัญชีครัวเรือนและนำไปปฏิบัติได้ ความจำเป็นต้องทำบัญชีครัวเรือน การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีเงินออมมากขึ้น การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างสม่ำเสมอจะทำให้คิดอยากจะทำบัญชีครัวเรือนมากขึ้น การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ทราบรายละเอียดรายได้ - รายจ่าย ของครอบครัวในแต่ละเดือน การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนการเพิ่มรายได้หรือลดรายจ่าย ที่ไม่จำเป็นได้ มีผลในระดับมาก

1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีผลต่อประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ในการทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลางโดยให้ความสำคัญกับปัจจัยย่อย คือขาดแหล่งข้อมูลจากภาครัฐและเอกชนในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน ผู้ทำบัญชีครัวเรือนขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน ขาดความรู้ความเข้าใจ เรื่องการทำบัญชีครัวเรือน ขาดการช่วยเหลือ แนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน การทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและทำให้เสียเวลา มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่สามารถจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลที่เป็น

ข้อเท็จจริงในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน ไม่สามารถจดจำรายการใช้จ่ายในวันที่ผ่านมา มาบันทึกบัญชีครัวเรือน ไม่ชอบและไม่สนใจในประโยชน์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือน เมื่อบันทึกบัญชีครัวเรือนแล้วไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ขาดแรงจูงใจในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน เปื่อหน่วยต่อการมาจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน ขาดสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน มีผลในระดับปานกลาง

5.2.1 ข้อค้นพบจากการศึกษา

1. ปัจจัยที่มีผลในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานีมีผลในระดับมาก

2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานีมีผลในระดับปานกลาง

5.2.2 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี จากการศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานีในการทำบัญชีครัวเรือน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ข้อเสนอแนะ แต่มีบางส่วนที่ต้องการให้หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานอื่นๆ ควรเข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดทำบัญชีครัวเรือน ควรมีการอบรมแก่ประชาชนให้เกิดความเข้าใจในบัญชีครัวเรือน ข้อเสนอแนะอันดับรองลงมาประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี พบว่าสาเหตุในการไม่ทำบัญชีครัวเรือนเป็นเพราะเกษตรกรไม่มีเวลา ไม่ค่อยสนใจและลืมน โดยเสนอแนะต่อไปว่าควรมีการพัฒนาให้เข้าใจง่าย นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่าควรมีการปลุกฝังประชาชนให้เห็นความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน สร้างลักษณะนิสัยการใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น โดยอยากให้ประชาชนทุกคนทำเหมือนกัน การทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้รับรู้เรื่องของการใช้จ่ายของตัวเองและครอบครัวที่ส่งผลต่อการลดหนี้ได้ ทั้งยังทำให้ทราบรายได้หลักรายได้เสริม ควรมีการให้สิ่งของจูงใจในการทำบัญชีครัวเรือนด้วย และจากการศึกษาข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานีในเรื่องของการตัดสินใจทำบัญชีครัวเรือนของแต่ละครัวเรือนนั้น พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะทำบัญชีครัวเรือนเป็นอย่างมากด้วยเหตุผลหลายๆ อย่างส่วนจะทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับปัจจัย ปัญหาและอุปสรรคในหลายๆ ด้านเช่นกันดังนั้น ทางรัฐควรมีการพัฒนาบัญชีครัวเรือนให้เข้าใจง่าย เนื่องจากคิดว่าจะมีความละเอียดที่ยุ่งยาก และการไม่ทำ

บัญชีสาเหตุอื่นๆ นอกจากทั้ง 3 ด้านแล้ว ได้แก่ ไม่มีเวลา ลืม ไม่ค่อยสนใจในบัญชีครัวเรือนอีกด้วย นอกจากนี้ยังเห็นว่า ไม่ค่อยสนใจการทำบัญชีครัวเรือน เพราะเนื่องจากไม่มีเวลา ขาดหน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยสนับสนุน ขาดความรู้ความเข้าใจ ในการทำบัญชีครัวเรือน และขาดคนทำบัญชีครัวเรือน

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ ควรให้ความสนใจในการศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากขึ้นและมีการส่งเสริมให้ภาคประชาชน หันมาทำบัญชีครัวเรือน โดยการสนับสนุนทั้งจากการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน การติดตามและการให้คำปรึกษา เนื่องจากการทำบัญชีครัวเรือนเป็นโครงการหนึ่งที่เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและทุกคนในครัวเรือน ซึ่งทำให้ทุกคนได้รับรู้ถึงที่มาของรายรับและที่ไปของรายจ่าย การวางแผนอนาคตที่ดีของชีวิตดังกระแสพระราชดำรัสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการการวิจัยครั้งต่อไป

5.4.1 ควรทำการศึกษาประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรที่ยังไม่ได้เข้ารับการอบรมว่าปัจจัยใดมีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน สำหรับผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมบัญชีครัวเรือนมาก่อนซึ่งข้อมูลดังกล่าวช่วยเป็นผลดีต่อโครงการจัดทำบัญชีครัวเรือนของหน่วยงานต่างๆ ในอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการไม่จัดทำบัญชีครัวเรือนในภาคประชาชนต่อไป

5.4.2 การศึกษาเทคนิคในการอบรมบัญชีครัวเรือนแก่เกษตรกรของหน่วยงานต่างๆ หรือภาครัฐ ว่าเทคนิคใดช่วยให้เกษตรกรมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสนับสนุนการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร

เอกสารอ้างอิง

เกษรา จูทอง (2554) การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

**กรณีศึกษาประชาชนในตำบลวังตะกั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม.ศิลปศาสตร์
มหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยศิลปากร**

ข้อมูล บ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี (ออนไลน์)

สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2557 ได้

จาก <http://www.bangphonua.go.th/default.php?bmodules=html&html=general>

ข้อมูล บ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี (ออนไลน์)

สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2557 ได้

จาก <http://www.thaitambon.com/tambon/ttambon.asp?ID=130705>

จำสืบเอกหญิงณัชชา เลิศไวยงค์พานิช (2553) .การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงใน

**การดำเนินชีวิตของข้าราชการทหารชั้นประทวน : กรณีศึกษาโรงพยาบาลพระ
มงกุฎเกล้า.รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**

ชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี แผ่นพับที่ผู้นำชุมชน

จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่

ชิตชนก ตระกูลทิพย์ ทิพวรรณลี มังกูร และปัญญาบาท หมั่นเก็บ. การประยุกต์ปรัชญา

**เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต: กรณีศึกษาชุมชนเกษตรบ้านจำรุง ตำบลเนิน
ซ้ออำเภอแก่งจังหวัดระยองวารสารเกษตรพระจอมเกล้า 28:2(74-82)**

ไชยาทองน้อย (2554) ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในเขตจังหวัด

เพชรบูรณ์.บัณฑิตวิทยาลัยมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัยศรีปทุม

ฐิติมน ทองพิมพ์ (2551). การใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของครู

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงใหม่

นภาพรณ วงศ์มณี (2553) การนำแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน

**การดำเนินชีวิตของประชาชน กรณีศึกษาชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง
อำเภอพาน จังหวัดเชียงรายนครปฐม.ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย.**

มหาวิทยาลัยศิลปากร

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข วารสารร่วมพฤษฯ ปีที่ 28 ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม 2553

พัฒนา แสงสาครและประทีป พีชทองกลาง (2553). **การจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
 พันเอกโสภา สมจิตต์ (2555). **การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของข้าราชการทหารสังกัดกรมสรรพาวุธทหารบก ส่วนกลางสื่อสาร.รัฐ**
 ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มนต์ฤดี ทองรัตน์ (2552). **ความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนากุมิสังคมอย่างยั่งยืน** มหาวิทยาลัยแม่โจ้.ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนากุมิสังคมอย่างยั่งยืน สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ร้อยตรีนันทิพงษ์ หุ่นแก้ว (2556). **การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการโรงเรียนทหารสื่อสาร.รัฐ** ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ว่าที่ พ.ต.พัฒนา สาธร(2551) . **คุณธรรม การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย งานวิจัย วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ**

ศีลวัต ศรีสวัสดิ์ (2552) **ความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ที่มีภูมิสำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร** วิทยาลัยศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) **เศรษฐกิจพอเพียง** (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2557 ได้

จาก <http://www.chaipat.or.th/chaipat/content/porpeing/porpeing.html>

สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล (2550) รายงานวิจัยโครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยอาศัยแนวทางพระบรมราโชวาทเรื่อง **คุณธรรม 4 ประการเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้วิถีเศรษฐกิจพอเพียง**

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สุกัญญา ชัยวิชู (บทคัดย่อ) **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา** นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์วาสุกรี
- สุคนธ์ เหลืองอิงคะสุต (2551). **ความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่ ตำบลหนองไผ่อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์**
- สุนีย์ ตฤณขจีและนิยะดาวิเศษ บริสุทธิ (2551) **การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**
- สุเมธตันติเวชกุล. (2542) **การดำเนินชีวิต ในระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ**. วารสารน้ำ, 20 (2). กรุงเทพฯ : กองประชาสัมพันธ์สำนักผู้ว่าราชการการประปาส่วนภูมิภาค.
- สำนักงานทรัพยากรสิ่งแวดล้อมพระมหากษัตริย์ (2555) **จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติกว่า 1 ทศวรรษการอยู่อย่างพอเพียง (ออนไลน์)** สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2557 ได้จาก <http://www.l3nr.org/posts/163321>
- เอื้องทิพย์เกตุกราย (2551) **การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลคลองพระอุดมอำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี.วิทยานิพนธ์.ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการโครงการและการประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน
ชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี
โดย จ่าตรีหญิง กิติญพัฒน์ ล้อมฉิมพลี
นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

คำชี้แจง ข้อมูลในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานีในครั้งนี้จะถูกนำไปใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ข้อมูลของท่านมีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในโอกาสนี้ ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงในการตอบแบบสอบถามนี้

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้คือ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีครัวเรือน
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำบัญชีครัวเรือน
3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีครัวเรือน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย \surd ลงในช่อง () หน้าข้อความ หรือเติมข้อความในช่องว่างให้กับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวท่านให้มากที่สุด

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
2. อายุ.....ปี
3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

☐ 2 คน	☐ 3 คน
☐ 4 คน	☐ 5 คน
☐ มากกว่า 5 คนขึ้นไป	
4. ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ	☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ ปวช./ปวท.	☐ ปวส./อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรี	☐ อื่นๆ (ระบุ).....
5. รายรับของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 5,001 - 15,000บาท
☐ 15,001 - 25,000บาท	☐ 25,001 – 55,000 บาท
☐ 55,001 - 70,000บาท	☐ สูงกว่า 70,000 บาท
6. ท่านมีหนี้สินกับสถาบันการเงินใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ไม่มี	☐ ธนาคารอื่นๆ
☐ สหกรณ์การเกษตร	☐ อ.ก.ส.

7. แหล่งข่าวสารที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการทำบัญชีครัวเรือนคือแหล่งใด

☐ หนังสือพิมพ์	☐ โทรทัศน์
☐ Internet	☐ วิทยุกระจายเสียง
☐ ฌ.ก.ส.	☐ อื่นๆ (ระบุ)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำบัญชีครัวเรือน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย \surd ลงในช่อง () หน้าข้อความ หรือเติมข้อความในช่องว่างให้กับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวท่านให้มากที่สุด

1. ท่านเคยมีประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือนมาก่อนหรือไม่

☐ เคย	☐ ไม่เคย

2. ท่านใช้ช่วงเวลาใดในการทำบัญชีครัวเรือน

☐ เช้า	☐ กลางวัน
☐ เย็น	☐ กลางคืน

3. ท่านใช้สถานที่ใดในการทำบัญชีครัวเรือน

☐ บ้าน	☐ ที่ทำงาน
☐ ฟาร์ม	☐ อื่นๆ ระบุ.....

4. ท่านได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานใดบ้างในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

☐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ	☐ ฌ.ก.ส.
☐ สหกรณ์การเกษตร	☐ สำนักงานบัญชีจังหวัด
☐ อื่นระบุ.....	

5. ท่านทำบัญชีครัวเรือนสม่ำเสมอเพียงใด

☐ ทุกวัน	☐ 1 ครั้ง/สัปดาห์
☐ 3 ครั้ง/สัปดาห์	☐ 5 ครั้ง/สัปดาห์
☐ มากกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์	☐ อื่นๆ ระบุ.....

6. ท่านเคยได้รับแจกสมุดบัญชีครัวเรือนจากภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ หรือไม่

() ได้

() ไม่ได้

7. ท่านเคยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากภาครัฐหรือไม่

() เคย

() ไม่เคย

8. ท่านเคยได้รับการสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากหน่วยงานใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() เจ้าหน้าที่ของรัฐ

() อ.ก.ส.

() เพื่อนบ้าน

() เอกสารต่างๆ

9. ท่านเข้าใจและสามารถนำความรู้ที่ได้หลังจากผ่านการอบรมหลักการทำบัญชีครัวเรือนไปจัดทำบัญชีครัวเรือนได้หรือไม่

() เข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้

() เข้าใจแต่นำไปปฏิบัติไม่ได้

10. บุคคลที่เป็นผู้จัดบันทึกบัญชีของครัวเรือน

() ตนเอง

() คู่สมรส

() บุตร

() อื่น ระบุ.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจทำบัญชีครัวเรือน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างให้กับความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุด

คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน					
1.ท่านมีความจำเป็นต้องทำบัญชีครัวเรือน					
2.การทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีเงินออมมากขึ้น					
3.ความยากในการทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ไม่อยากทำบัญชีครัวเรือน					
4.การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถ วางแผนชำระหนี้ได้ตรงตามเวลาที่กำหนด					
5.การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะทำให้คิดอยากจะทำบัญชีครัวเรือนมากขึ้น					
6.การได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้การทำบัญชีครัวเรือนเป็นเรื่องที่ง่าย					
7.การได้รับการอบรมทำให้เข้าใจการทำบัญชี ครัวเรือนและนำไปปฏิบัติได้					
8.การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ทราบรายละเอียด รายได้-รายจ่ายของครอบครัวในแต่ละเดือน					
9.การทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีชีวิตและความ เป็น อยู่ของครอบครัวดีขึ้น					
10. การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผน การเพิ่มรายได้หรือลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้					
11. การทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีการใช้จ่าย อย่างรอบคอบและไม่ฟุ่มเฟือย					
12. การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถ ปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง					

คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน					
12. เมื่อบันทึกบัญชีครัวเรือนแล้วไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์					
13. ขาดแรงจูงใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน					

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงในการตอบแบบสอบถามนี้

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ นามสกุล จำตรีหญิง กิติญพัฒน์ ล้อมฉิมพลี
วัน เดือน ปีเกิด 26 มิถุนายน 2530
ภูมิลำเนา 2/21 หมู่ที่1 ตำบลบางกระบือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี 12160

ประวัติการศึกษา

วุฒิการศึกษา	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ประถมศึกษา – มัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนวัดป่าคา	2546
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ(การบัญชี)	วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี	2549
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(การบัญชี)	วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี	2551
บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2553

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

เสมียนการเงิน แผนกการเงิน กรมวิทยาศาสตร์ทหารเรือ กองทัพเรือ

